

AVROPA

nağillari

Avropa nağılları

Bakı, “Şərq-Qərb”, 2021, 132 səh.

ISBN 978-9952-537-82-6

Tərcüməçi: Ceyhun Ələkbərov

Bədii redaktor: Nərgiz Cabbarlı

Rəssam: Məziyə Tağıyeva

“Avropa nağılları” kitabında Avropa İttifaqına üzv olan iyirmi yeddi dövlətin xalq nağılları toplanıb. Kitab Azərbaycandakı uşaqlara Avropanın müxtəlif xalqlarının tarixini, mədəniyyətini, köklərini, ənənələrini və Avropa dəyərlərini kəşf etməyə kömək edəcəkdir. Səzsiz-hesabsız müharibələrdən təsirlənən Avropa bu gün sülhün qorunmasına çalışır. Bu sülh isə bir-birimizi başa düşməkdən, fərqliliklərə hörmət etməkdən, oxşarlıqlarımızı tapmaqdan və əməkdaşlığı inkişaf etdirməkdən keçir. Qoy bu kitab parlaq və dinc bir gələcəyə aparan nəcib yolda hər birimizə kömək olsun.

“Avropa nağılları” Avropa İttifaqının Azərbaycan Respublikasındakı Nümayəndəliyinin maliyyə dəstəyi ilə hazırlanıb. Kitab satış üçün nəzərdə tutulmayıb.

“Avropa nağılları” kitabından tərcümə © Avropa İttifaqı, 2016 – Mənbə: Avropa Parlamenti,

<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/492cc76d-7cac-11e7-b2f2-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-193147373>

www.eastwest.az
www.fb.com/eastwest.az
info@eastwest.az

© Avropa İttifaqı, 2021

Avropa gənc və gözəl bir şahzadə qız idi. Qüdrətli yunan tanrısı Zevs ona aşıq oldu və Avropanı qaçıraraq dəniz üzərindən keçirib öz torpaqlarına apardı. Onların birlikdə yaşadıkları torpaq bundan sonra Avropa adlandırıldı.

SLOVENİYA

ALTUNBUYNUZ

Ədim zamanlarda Triqlav dağlarında "Altunbuynuz" adlı bir krallıq vardı. Bura bəmbəyaz dağ pərilərinin və onların bəslədiyi ağ keçilərin məskəni idi. Dağların ətəklərini çiçəklərlə dolu çəmənliklər bəzəyirdi. Mehriban və mərhəmətli bəyaz pərilər tez-tez vadiyə enir, ehtiyacı olan insanlara yardım göstərirdilər. Çobanlara şəfalı otları tanımağı öyrədir, keçiləri doysun deyər çılpaq qayalarda ot bitirirdilər.

Bu pəriləri qızıl buynuzlu bəyaz kral keçisi olan qüdrətli Altunbuynuz himayə edirdi. Altunbuynuzun isə sehrli gücü vardı. Məsələn,

əgər kimsə onu yaralasa, Triqlavda qanının düşdüyü yerdə möcüzəli qızılgüllər bitərdi. Onları yeyən Altunbuynuz isə şəfa tapar, yarası sağalardı.

Əslində, Altunbuynuzun qızıl buynuzları Boqatin dağının altında gizlədilən xəzinələrin açarı idi. Bu sirri isə yalnız Trenta dağlarında, Soea çayının mənbəyində tikilmiş bir evdə kor anası ilə birlikdə yaşayan gənc, cəsur və yaraşlıq ovçu bilirdi. O, Triqlav dağlarının ən mahir ovçusu idi. Hətta o qədər cəsur və qorxmaz idi ki, insanlar arasında söz-söhbət dolaşırdı ki, onu dağ pəriləri himayə edir...

Həqiqətən də, pərilər onu qoruyar, bütün krallıq ərazisində ov etməsinə icazə verərdilər. Bircə şərtlə: ovçu heç vaxt öz silahını Altunbuynuza tuşlaya bilməzdi. Pərilərin tək-cə buna icazəsi yox idi.

Trenta ovçusu Soea vadisində yaşayan mehmanxana sahibinin gözəl qızına aşiq olmuşdu. Lakin qızla Trenta ovçusu bir-birini çox sevsələr də, xoşbəxtlikləri uzun sürmədi.

Günlərin bir günü Trenta ovçusu ov üçün dağlara yollandığı zaman venesiyalı bir tacir qızın yaşadığı mehmanxanaya qonaq düşdü. O, qızın gözəlliyinə valeh olub ona qızıl üzüklə sırğa bağışladı. Qız da heç nə demədən onları qəbul etdi. Bəlkə də, elə bu səbəbdən ertəsi gün Trenta ovçusunun gətirdiyi dağ çiçəkləri

daha əvvəlki kimi ona gözəl görünmədi, könlünü sevindirmədi.

Sevdiyi qızın venesiyalı tacirin hədiyyələrini çox bəyəndiyini görən, bundan inciyən Trentalı ovçu isə sevgilisinin könlünü yenedən qazanmaq üçün Altunbuynuzun xəzinəsini tapmağa qərar verdi və kimsəyə bir söz demədən dağlara çəkildi.

Ovçu özünü çox qəmgin və bədbəxt hiss edirdi. O, düşdüyü bu vəziyyətdə Altunbuynuzu öldürməkdən və buynuzlarını ələ keçirməkdən başqa çıxış yolu görmürdü. Yalnız bu zaman Boqatin dağının altındakı mağaranı açmaq, oradakı qızilları ələ keçirmək mümkün olacaqdı. Varlansaydı, mehmanxana sahibinin qızı yenə də onu sevəcəkdə. Amma ovçu onu da bilirdi ki, bu çox təhlükəli işdir. Axı Altunbuynuzun gizli xəzinəsini əjdaha qoruyurdu...

Dağ pəriləri Trentalı ovçunu necə bir təhlükə gözlədiyini söyləyərək, onu öz fikrindən daşındırmağa çalışdılar. Lakin ovçu heç bir xəbərdarlığa məhəl qoymadı. O, sehrlə yaşıllıq ovçu qiyafəsinə bürünmüş Şeytanın köməyi ilə Altunbuynuzu axtarıb tapdı. Bütün qadagalara baxmayaraq, silahını ona tuşladı və za-

vallı heyvanı yaraladı. Sonra da axan qanın izinə düşərək yola düzəldi.

Lakin Trentalı ovçu bilmirdi ki, bu qanın düşdüyü yerdə möcüzəli Triqlav gülü bitir.

Yaralı Altunbuynuz o güldən yeyən kimi sağaldı. İtmiş gücü özünə qayıtdı. Buynuzları gün işığında par-par parladı. Ovçunun hərəkətindən qəzəblənmiş Altunbuynuz onu buynuzuna alıb sıldırım qayalara çırpıdı...

Bu hadisədən sonra bəmbəyaz pərilər və ağ keçilər Triqlav dağlarını tərk etdilər. Altunbuynuz onları özü ilə kimsənin bilmədiyi, tanımadığı yerlərə apardı. Getməzdən əvvəl isə öz qızıl buynuzlarının sehrlə gücü ilə günəşli dağ çəmənliklərini xarabəyə çevirdi. Bundan sonra Triqlav dağının ətəklərindəki cənnəti xatırladan çəmənliklərin yerini təhlükəli, sıldırım, çılpacaq qayalıqlar tutdu.

Əgər o yerlərə yolunuz düşsə, qədim zamanlarda Triqlav dağlarında baş vermiş həmin fəlakətin izlərini bu gün də görə biləcəksiniz.

TƏBİƏTİN ÖZ QANUNLARI VAR

Qəzəblənən Altunbuynuz cənnət guşəsi olan Triqlavı xaraba qoyaraq onu faydasız bir məkana çevirdi. O öz krallığını tərk edərək burada yaşayan ağ keçiləri və dağ pərilərini də özü ilə birlikdə apardı. Bununla belə, Altunbuynuz krallığının izləri hələ də Triqlav dağlarında qalmaqdadır. Bu yerlərdə, dağların ətəklərində, aradabir də olsa, dağ çəmənliklərinə rast gəlmək mümkündür. Vaxtilə bu yerlərdə bəyaz pərilər rəqs edər, ağ keçilər otlayardı.

Sirli Triqlav qülləsi də öz yerində qalır. Boqatin dağı isə hələ də Altunbuynuzun zəngin xəzinəsini yad gözlərdən qoruyur.

Triqlavın şimal hissəsi Altunbuynuzun buyuzuna bənzər bir şəkildə iki yerə ayrılır.

Bu gün Altunbuynuz Sloveniyanın milli rəmzlərindən biri hesab edilir. Həmçinin "Altunbuynuz" nağılındakı dəyərlər və tabular zamana tabe olmadığı üçün hələ də yaşayır və insanlar tərəfindən rəğbətlə qarşılanır.

Trentalı ovçu dağ pərilərinin xəbərdarlığına məhəl qoymadı və qırmızı xətti keçdi: Altunbuynuzu öldürməyə çalışdı. Trentalı ovçunun Altunbuynuzu yaraladığı, onunla üzbəüz qaldığı an əbədi mübarizəni tərənnüm edir. Altunbuynuz özü isə təbiətin əbədiliyinin simvoludur.

İnsan övladının ölümlü olduğunu göstərən Trentalı ovçu oxuculara çox söz deyir. Nə qədər ki başəriyyət təbiətə qarşı biganə davranır, onun gücünü və qəzəbini nəzərə almır, dəfələrlə ona məğlub olacaqdır. Təbiət çox zərif, lakin ölümsüzdür.

Triqlav dağlarının vəhşi gözəlliyi bizə bu gün də qədim Altunbuynuz krallığını xatırladır. Bu krallıqda baş verən hadisənin sədasi keçmişdən gələcəyə doğru hələ də eşidilməkdədir.

AVSTRİYA

BALACA AĞ DAYÇA

Uzaq bir şəhərdə gənc, yoxsul bir oğlan yaşayırdı. Valideynləri yenicə vəfat etmiş bu gənc günlərin bir günü iş axtarmaq üçün səfərə çıxmağa qərar verir və yola düzəlir.

Yolu meşədən keçən oğlanın qarşısına nehrə çalxalayan qarı çıxır. Gənc ona yaxınlaşıb salam verir. Qarı yorğun-yorğun ona baxıb deyir:

– Cavan oğlan, lap əldən düşmüşəm... Əgər vaxtın varsa, mənə kömək et... Borclu qalmaram.

– Hə, əlbəttə... Onsuz da işim-gücüm yoxdur, – deyə gənc oğlan cavab verir və qarının yanında işləməyə başlayır.

İşini bitirər-bitirməz qarı onu süzüb razılıqla dillənir:

– Sən zadəgan olacaqsan... Özü də ölkəmizin zadəganlarının çoxundan dövlətli bir zadəgan... Unutma... İndi dur, get. Meşədə qarşına bir ev çıxacaq. Orada balaca bir dayçaya rast gələcəksən. Mütləq belinə minərsən. Sonrasını özün görəcəksən... Bu da mənim sənə etdiyim yaxşılıq olacaq...

Gənc oğlan qarıya təşəkkür edib yola düzəlir. Doğrudan da, çox getmir ki, qarşısına bir ev çıxır. Evin də qabağında bir dayça...

Oğlan dayçanın tərkinə minib yola düzəlir. Bir müddət sonra birdən-birə dayça dil açıb danışmağa başlayır: "Dostum, bir az qabaqda "Qızılgül" mehmanxanası var. Ora çatanda dayanarsan. Səni bu yerlərdə taleyin gözləyir".

Gənc əvvəlcə bir qədər qorxdu. Harda görünmüşdü ki, atlar dil açıb danışsınlar? Amma sonra sakitləşdi. Əgər at danışırsa, deməli, bunda bir hikmət var. Ona görə də "Qızılgül" mehmanxanasını görər-görməz atı saxladı. Düşüb içəri keçdi. Masalardan birinə yaxınlaşıb əyləşdi və özünə yemək sifariş verdi.

Elə bilməyin ki, dayça çöldə qaldı. Yox... O da içəri keçib it kimi yerə çökdü və masanın altında özünə yer elədi.

Oğlanın mehmanxanada oturduğu bu saatlarda kral qulluqçusu da burada idi. Oğlanla onun arasında şirin söhbət başladı.

Söhbət əsnasında qulluqçu kralın öz dəstəsi ilə səhər ova çıxacağından söz saldı. O, gedəcəkləri yerin təbiəti o qədər də zəngin olmadığı üçün kralda səfərin uğursuz keçəcəyi ilə bağlı şübhələr yarandığını söylədi.

– Yox, yox! – deyə at birdən-birə yenə də danışmağa başladı. – Sizin səhviniz var. Oranın təbiəti, əksinə, çox zəngindir.

Qulluqçu təəccüblənərək ətrafına boylandı:

– O səs haradan gəldi? – deyə həyəcanla soruşdu.

– Qorxma, qorxma... Masanın altına bax. Danışan mənim dayçamdır, – deyə gənc oğlan dilləndi.

Qulluqçu heyrətlə masanın altına boylandı. Sonra gənclə sağollaşaraq qəsre qayıtdı və olanları krala danışdı. Kral atın dediklərinin doğru olub-olmadığını bilmək üçün ertəsi gün, hər halda, ova çıxmağa qərar verdi.

Beləliklə, kral və əyanları ov ovlamaq üçün səfərə çıxdılar. Ov axtara-axtara xeyli yol qət etdilər. Qarşılarına çıxan heyvanları ovladılar. Sonra qaş qaraldı, hamı düşərgəyə qayıtdı. Vurduqları heyvanları sayarkən xeyli təəccübləndilər. Doğrudan da, ov yaxşı keçmişdi. Ovlanmış heyvanların sayı-hesabı yox idi.

O vaxtlar kralın qızı çox xəstə idi. Heç bir həkim onun müəmmalı xəstəliyinin əlacını tapa bilmirdi. Ovdan qayıdan kral bir qədər düşünərək ağ dayçanın dalınca adam göndərdi. Onu tapıb yanına gətirmələrini əmr etdi.

Gənc oğlanı tapıb atını kralın hüzuruna gətirdilər. Onu görər-görməz kral soruşdu:

– Qızımın dərdi nədir?

– Əlahəzrət, qızınızın qəlbi xəstədir, – deyə müdrik heyvan cavab verdi.

Kral təəccübləndi. Lakin şahzadə qız onun sözlərini təsdiqlədi:

– Ata, doğru deyir.

– Bəs bu xəstəliyin müalicəsi varmı? – kral soruşdu.

– Mən yaraşığı bir gənc tanıyıram. Qızınız onu görsə, sağlamlığına qovuşacaq, – deyə at cavab verdi.

Atın bu sözündən sonra gənc oğlanın arxasınca adam göndərdilər. O gələn kimi şahzadənin gözləri parladi. Heç xəstələnmiş kimi özünü yaxşı hiss etməyə başladı. Qızı sağalan kral son dərəcə razı qaldı.

Kral gənc oğlana hədiyyələr bağışladı. Sonra da qəsrdən uzaqlaşdırmaq istədi. Lakin şahzadə qız buna etiraz etdi və oğlanın qalması üçün atasından xahiş etdi. Uzun çək-çevirdən sonra, nəhayət ki, kralı razı sala bildi. Hətta gənc oğlanla evlənməyə də nail oldu.

İllər bir-birini əvəz etdi. Gün gəldi ki, bu gənc oğlan özü taxta çıxıb kral oldu.

ƏL ƏLİ YUYAR, ƏL DƏ ÜZÜ

Gənc oğlan qarıya etdiyi yaxşılığın qarşılığını misli ilə aldı. Bəlkə də, yoxsul qarı, ümumiyyətlə, qoca arvad deyil, özünü gizlədən bir pəri idi. Kim bilir? Axı pərilər istədikləri vaxt öz zahiri görünüşlərini dəyişə bilirlər. Onlar bəzən haradasa yaxınlıqlarda yaşayır, insanların həyatına təsir edirlər. Beləcə, kimisə yaxşı əməllərinə görə mükafatlandırır, kiməsə günahlarına görə cəza verirlər.

BELÇİKA

ŞEYTANIN AMELGEMDƏKİ ANBARI

Vay ayları idi. Amelgemdə yaşayan varlı fermer bu il yaxşı məhsul toplamışdı. Hətta məhsulu o qədər çox idi ki, kiçik anbarına sığışdıra bilmirdi. Ona görə də fermer açıq havada qalan məhsulunun güclü küləyin qarşısında zay olacağından qorxur, gecə-gündüz nə edəcəyini düşünürdü.

Bir gün yenə də sahənin ortasında dayanıb dərin fikrə getmişdi ki, zövqlə geyinmiş şlyapalı bir adamın yolla getdiyini gördü. O, fermerin yanından keçəndə ayaq saxlayıb nəzakətlə salamladı:

– Salam. Nə olub, dostum? Nə yaman fikrə getmişən? Lap dərddli adama oxşayırsan ki...

– Hə, düz tapmışan... Məhsulun toplanan vaxtıdır, ancaq anbarım çox balacadır. Təzəsini tikməyə də nə pulum var, nə də vaxtım, – deyə fermer cavab verdi.

– Bu ki problem deyil, – deyə naməlum adam dilləndi. – Hələ səhər erkəndən xoruz banlamamış mən yeni anbarı tikib qurtara blərəm. Özü də içi o qədər böyük olacaq ki, istəsən, bütün şəhər camaatı toplaşib içində rəqs edə bilər.

– Sən kimsən ki? Haradan gəlmisən, cənab? – fermer soruşdu.

– Cəhənnəmdən bir saat uzaqlıqda yerləşən Perbosdan, – yad adam cavab verdi və cibindən min franklıq əsginaslar çıxardı.

Fermer hey-rət içərisində idi: heç vaxt min franklıq əsginas görməmişdi. O, maraqla soruşdu:

– Əvəzində məndən nə istəyirsən?

– Kiçik bir yaxşılıq etməyini: ürəyini mənə sat və bütün bu pullar sənin olsun.

– Ürəyimi satım? – fermer udqundu, – amma mən bunu edə bilmərəm axı... Ürəyim içimdədir. Onu bədənimdən çıxarmaq olmaz ki...

– Sən istədiyin yerdə ürəyini tərk edə bilərsən. Sadəcə, bu məktuba imza atmağın yetər, – naməlum şəxs ona izah etdi və məktubun mətnini oxumağa başladı: "Sabah erkəndən, xoruz banlamamış tikilib hazır ediləcək anbarın əvəzində ürəyimi Velzevula satdığımı təsdiqləyirəm".

Fermer məktubu imzalayarkən əvvəlcə arvadını, sonra bütün müqəddəsləri və Məryəm ananı xəyalından keçirdi və ürəyində onlardan yardım istədi.

Elə bu vaxt qəfildən qaranlıq düşdü, ley-san yağdı. Fermer başını qaldıranda Şeytan artıq getmiş, min franklıq əsginasları isə onun ovcuna dürtmüşdü.

Fermer titrəyə-titrəyə evinə qayıtdı. O, bütün baş verənlər haqqında arvadına heç nə danışmaq istəmədi. Ancaq qadın onun üzünə baxan kimi nəsə pis bir hadisə baş verdiyini o dəqiqə başa düşdü.

Həmin axşam fermer yemək istəmədiyini deyib birbaşa yatmağa getdi.

Aradan bir az keçmişdi ki, fermerin qışqırığı eşidildi:

– Qara Velzevul anbarın üstündə oturub öz qara şeytanlarına göstərişlər verir. Qov onları getsinlər.

Arvadı yerindən dik atıldı və şeytanların həyətdə gəzişdiklərini gördü. O, ərinin ətəyindən yapışdı və: "Sən nə etmisən, boynuna al!", – deyə qışqırdı.

Gözləri dolmuş fermer əlacsız qalıb hər şeyi ona danışdı. Fermerin arvadı:

– İndi mən şeytanlığın nə olduğunu onlara göstərəm, – deyib hikkə ilə yerindən qalxdı. Tələm-tələsik geyindi, şamdan və kibrit

götürərək ayaqqabılarını əlinə aldı və arxa qapıdan sakitcə hinə keçdi. Ayaqqabılarını bir-birinə vurub bütün hini ayağa qaldırdı. İşıq görən xoruz banlamağa başladı. Bu səsi eşidən şeytanlar vurnuxmağa, damdan tullanıb qaçmağa başladılar.

Səhəri gün yeni anbar hazır vəziyyətdə idi. Bircə damın altında balaca bir dəlik tamamlanmamış qalmışdı. Bu, fermerin Şeytanla bağladığı müqavilədən azad olması demək idi.

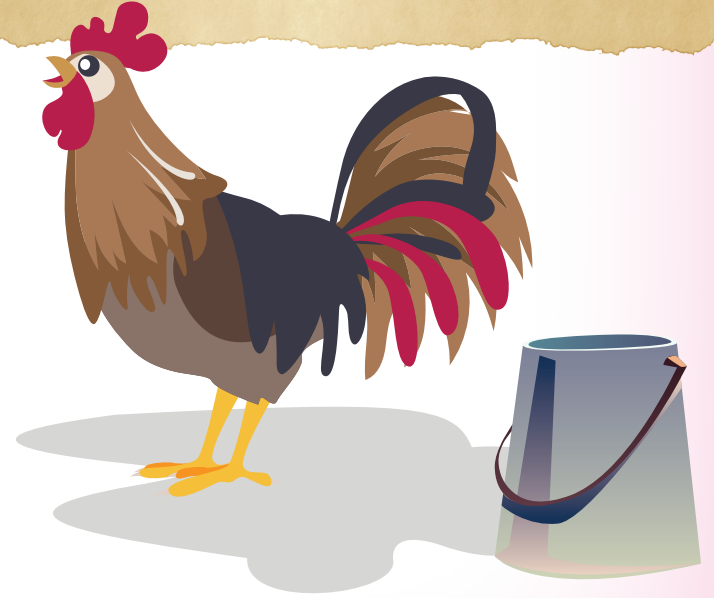
Bu hadisədən arvadı sayəsində canını qurtaran fermer bundan sonra ailəsi ilə birlikdə xoşbəxt yaşamağa başladı.

Sonralar onlar uşaqlarına da, nəvələrinə də necə Şeytandan daha artıq Şeytan olduqları haqqında tez-tez söhbət açırdılar.

AĞILLI OLMAQ ZƏNGİN OLMAQDAN YAXŞIDIR

Bu nağılda cəsarət, sağlam düşüncə və yaxşı ürək sahibi olaraq Şeytana qalib gələn insanlardan bəhs edilir. Özünəinamı artırmaq üçün gözəl nümunədir.

BOLQARISTAN

ZİRƏK PETR VƏ ZƏNGİN ADAM

Bir gün Zirək Petr küçə ilə gedərkən zəngin bir adama rast gəldi.

– Ey, sən! – zəngin adam onu çağırırdı, – niyə mənə salam vermədin? Niyə təzim etmədin? Mənə salam verib – təzim etmək sənə borcundur.

Zirək Petr təəccüblə soruşdu:

– Mən sizə niyə təzim etməliyəm ki?

– Ona görə ki, mən zənginəm. Min qızıl pulum var, – deyə zəngin adam təşəxxüslə cavab verdi.

– Nə olsun ki, sizin min qızıl pulunuz var? Onlar sizindir, mənim deyil ki... O zaman sizə

niyə təzim etməliyəm axı? – Zirək Petr cavab verdi.

– Sənə 500 qızıl pul versəm, onda necə, təzim edərsənmi? – zəngin adam soruşdu.

– Siz özünüzdə 500 qızıl saxlayıb, mənə 500 qızıl pul versəniz, o zaman biz bərabərləşəcəyik. Belə olduğu halda sizə təzim etməyimin heç bir mənası qalmır... – Zirək Petr inadkarlıqla dilləndi.

– Bəs bütün qızıllarımı sənə versəm, onda necə, təzim etməyə razılaşarsanmı? – zəngin adam bir qədər düşündükdən sonra, nəhayət ki, təklif etdi.

– Bütün pullarınızı mənə versəniz, əla olardı. Mən onları götürər və düz min qızılın sahibi olardım. Amma o zaman sizin heç nəyiniz qalmayacaq. Belə olan halda da sizə qətiyyən təzim etməyəcəyəm. Bunu ağılızdan belə keçirməyin, – deyən Zirək Petr üzünü çevirərək yoluna davam etdi.

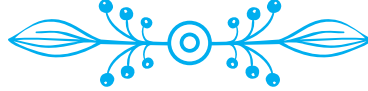

ZƏNGİN DOĞULMAQDANSA, XOŞBƏXT DOĞULMAQ YAXŞIDIR

Sadə bolqar kəndlisindən bəhs edən "Zirək Petr" nağılı xalqa məxsus mədəniyyətin və əzmkarlığın təsvirinə həsr edilmiş folklor nümunələrindən biridir. Bu xalqın hər bir nümayəndəsi öz zarafat və gülüşü ilə problemləri dəf etməyə çalışır, öz ağılı, zarafatçılığı və ən əsası, sağlam düşüncəsi sayəsində hər bir vəziyyətdən çıxış yolu tapır. Zirək Petr də belə bir adamdır. Onun xalq yumorundan qaynaqlanan gülüşü yüzlərlə hekayədə öz əksini tapır və belə hekayələrin hər biri xoşbəxt sonluqla bitir. Zirək Petr heç nəyə tamah salmır, hətta zəngin adamın qızıl pulları da onu şirnikləndirmir. Çünki o bilir ki, pulla hörmət qazanmaq mümkün deyil. Zirək Petr hər zaman bolqar xalqına məxsus ənənələri özündə yaşadan məşhur qəhrəman olaraq qalır.

XORVATIYA

KRAL VƏ KƏNDLİ

Kəndlinin çox yaxşı bir armud ağacı vardı. Bu ağac hər il yaxşı bar verər, kəndlinin üzünü güldürərdi.

Günlərin bir günü ağacın yenə də yaxşı bar verdiyini görən kəndli yetişmiş armudlardan krala da pay aparmaq qərarına gəldi. Ona görə də bir səbət armud yığıb yola düzəldi. Ancaq qəsrə çatar-çatmaz mühafizəçilər onu içəri buraxmaq istəmədilər. Armudları əlindən alıb dedilər:

– Krala gəldiyini söyləyərək. Əgər istəsə, səninlə görüşər.

Kəndlini qapının ağzında qoyan mühafizəçilər krala xəbər apardılar, sadə bir kəndlinin

armud dolu səbətlə onun görüşünə gəldiyini söylədilər.

Elə həmin ərəfədə başqa bir mühafizəçi dəstəsi bir neçə oğrunu tutaraq həbsxanaya aparırdı. Onlar kəndlinin də oğrulardan biri olduğunu zənn edərək tutdular və dustaqların arasına qatdılar. Kəndli nə qədər etiraz etsə də, krala armud gətirdiyini söyləsə də, sözüne qulaq asmadılar:

– Bizi aldada bilməzsən, sən də onlardan birisən. Yalvarma, onsuz da, buraxmayacağıq.

Bir gün kral dustaqlarla görüşərək onların hansı cinayətlərə görə həbs edildikləri ilə maraqlanır, sorğu-sual edirdi. Kral diqqətlə

dustaqları dinləyirdi. Onların əksəriyyəti kraldan əfv diləyir, ədalətli hökm verilməsini xahiş edirdi. Növbə kəndliyə çatdı. O, başına gələnləri krala danışdı. Mühafizəçilər də onun dediklərini təsdiqlədilər. Bütün danışılanlara diqqətlə qulaq asan kral kəndlini azad etdi. Özünə də bəzi tapşırıqlar verdi:

– Xəzinədarımın yanına get və ondan istədiyini dilə.

Krala təzim edən kəndli xəzinədarın yanına yollandı. Kralın əmrini ona çatdırıb dedi:

– Kral əmr etdi ki, mənə beş dəmir pul, bir "İncil", bir də balta verəsiniz.

Xəzinədar kəndlinin istədiklərini ona verdi. Kəndli yola düzəldi. Onun yolu meşədən keçirdi. Ağacları yenicə girmişdi ki, ova çıxmış kralla rastlaşdı. Kral onu görər-görməz soruşdu:

– Hə, bu yenə də sənsən? Nə oldu? Xəzinədardan nə istədin?

– Beş dəmir pul, "İncil", bir də balta.

– Niyə bunları istədin ki? – deyə kral maraqla soruşdu.

Kəndli cavab verdi:

– Baltanı armud ağacını doğramaq üçün istədim. Beş dəmir pul isə sizə gətirdiyim ar-

rudların haqqı idi. O ki qaldı "İncil"ə, mən onu bir daha krala armud gətirməyəcəyimə and içmək üçün istəmişdim.

Kral güldü və kəndliyə səxavətlə ənam verdi. Kəndli təşəkkür edərək evinə yollandı.

Ancaq o, evinə çatar-çatmaz yenə də sözünün üstündə durdu. Bir də krala armud aparmağı heç ağılından da keçirmədi.

YOXSULUN ALDIĞI DƏRS

Xalq müdrikliyi bizə hədiyyə verməyin yaxşı adət olduğunu öyrədir. Öz kralına bir səbət armud bağışlamaq istəyən xorvat kəndlisi məhz bu ənənəyə əməl etməyə çalışırdı. O, kral sarayında mühafizəçilərlə və oğrularla çətinliklər yaşayırdı, ancaq sonda saflığına, hünərinə və təmiz qəlbinə görə mükafatlandırılırdı.

KİPR

KALOMİRA

Keçmiş zamanlarda yoxsul bir ailə vardı: ana, ata və onların Kalomira adlı qızları. Bu qızın adının mənası “gözəl bəxt” demək idi. Amma nə qədər qəribə olsa da, əslində, qızcığazın bəxti heç də gözəl deyildi. Hətta ona gələcəyi ilə bağlı heç bir ümidi olmayan bəxtsiz qız da demək olardı. Onun həyatda sevdiyi və bacardığı yeganə iş güllərlə danışmaq, bir də quşlara qoşulub nəğmə oxumaq idi.

Günlərin bir günü quşlardan biri ona belə bir mahnı oxudu: “Kalomira, Kalomira, taleyini dəyişmək üçün işləməyə başlamalısan”.

Qız quşun nə deməyə çalışdığına bir o qədər diqqət yetirməsə də, mahnı çox xoşuna gəldi.

Qız gülləri də çox sevirdi. Bunu bilən xaç anası bir gün ona qərənfil fidanı bağışladı. Qız gülü gözəl bir dibçəkdə basdırdı. Hər gün onu suladı, onun üçün mahnılar oxudu. Hər gün də gülə eyni sualı verdi: “Mənim yaşıl fidanım, sən nə vaxt qırmızı gül olacaqsan?”

Günlərin bir günü gördüyü sevginin qarşılığında fidanın üstündə qırmızı bir tumurcuq peyda oldu. Bir neçə gün ərzində qərənfil çiçək açdı. Bunu gören Kalomira son dərəcə xoşbəxt oldu.

O, pəncərənin qarşısında əyləşib qərənfilə mahnılar oxudu, onu əzizlədi, sevdi.

Günlərin bir günü ona nəğmələr oxuyan həmin quş yenə də geri qayıtdı və pəncərənin qarşısına qonub eyni mahnını qıza təkrar-təkrar oxumağa başladı: "Kalomira, Kalomira, taleyini dəyişmək üçün sən işləməyə başlamalısan".

Qız bir qədər fikrə getdi. O bilirdi ki, quş haqlıdır: nəsə bir iş tapmaq lazımdır. Amma nə?! Harada işə başlayacağını bilməsə də, o, qərar verdi: "Mən qərənfilləri kəsib onlardan süpürgə düzəldəcəyəm".

Qız belə bir qərar versə də, haranı süpürəcəyini bilmirdi. Bu barədə də düşünmək lazım idi. Nəhayət, o öz-özünə dedi: "Tapdım... Mən dənizi süpürəcəyəm ki, qayıqlar rahatca keçə bilsin".

Bunu düşünər-düşünməz qız dəniz sahilinə qaçdı və balaca, qəşəng süpürgə ilə dənizi süpürməyə başladı.

Qızın məhəbbəti, sevgisi qasırga və dalğaların sakitləşməsinə səbəb oldu. Qayıqlar və gəmilər artıq maneəsiz hərəkət edirdilər. Nə qədər ki qız dənizi süpürürdü, dalğalar

sakitləşir, hər yana sakitlik çökürdü. Elə ki qız dayanırdı, dalğalar yenidən bir-birinə qarışıq, dəniz həyəcanlanırdı.

Günlərin bir günü Kalomira yoruldu və dincəlmək üçün ağacın altında oturdu. Bu vaxt quş yenidən uçub gəldi və oxumağa başladı: "Kalomira, Kalomira, taleyini dəyişmək üçün çalışmalısan".

Elə bu zaman limana bir gəmi yan aldı. Kalomira gəmi kapitanına yaxınlaşıb soruşdu:

– Siz hara gedirsiniz?

– Bizim yolumuz Müqəddəs torpaqlardır, – deyə kapitan cavab verdi.

– Məni də özünüzlə apararsınız mı?

– Əgər bir iş bacarırsansa, apararam, – deyə kapitan razılaşdı və qız ona öz kiçik süpürgəsi ilə gəmini süpürəcəyinə söz verdi.

Kapitan qızı gəminin göyərtəsinə dəvət etdi.

Aradan günlər keçdi... Bir gün gəmi möhtəşəm bir qəsrin yerləşdiyi limana yan aldı. Qız zəvvarlarla birlikdə sahilə endi.

Zəvvarlar qəsri ziyarət etdikdən sonra yollarına davam etmək üçün gəmiyə qayıtdılar. Lakin qız onların arasında yox idi. O, qəsrin

qarşısında oturub heyranlıqla onun gözəlliyinə baxırdı. Birdən o, sahilə yalnız qaldığını hiss etdi. Hamı çıxıb getmişdi. Qız qorxudan ağlamağa başladı. Elə bu vaxt yenidən quşun tanış səsinə eşitdi: "Kalomira, Kalomira, ağlama, ayağa qalx və taleyini dəyiş".

Kalomira ayağa qalxdı. Birdən gözü kral qəsrinin önündə söhbətləşərək rəqs edən üç qıza sataşdı.

Kalomiranın yalnız olduğunu görən qızlar onu çağırırdılar:

– Gəl bizimlə birlikdə evimizə gedək.

Kalomira qızlara qoşulub getdi. O onların da evini öz kiçik süpürgəsi ilə süpürəcəyinə söz verdi. Ancaq qızlar ondan birlikdə işləməyi xahiş etdilər.

Qızlardan böyüyü tikdikləri paltarın üzərində səma və ulduz şəkillərini toxuyurdu. Kalomira onun işinə heyran qaldı və bir il ərzində böyük həvəslə bu işi öyrənməyə çalışdı. Hər gecə toxucu qız onun əlindən tutub özü ilə bərabər səmalara aparırdı.

Bir müddət keçdi və Kalomira ikinci bacının yanında çalışmağa başladı. O, paltarda ay rəsmi toxuyurdu. Kalomira bir il də onun

şagirdi oldu. Gecələr ay görünəndə toxucu qız Kalomirani özü ilə birlikdə meşələrə və çəmənlərə, dəniz sahilinə gəzməyə aparırdı. Söhbət edə-edə gəzişir, Kalomiraya çoxlu əfsanə və rəvayətlər danışır.

Kalomira üçüncü ili üçüncü bacı ilə keçirdi. Bu bacı Kalomiraya rəngarəng saplardan yastıq toxumağı öyrətdi. Onlar birlikdə işləyərkən mahnı oxuyur, dua edir, tez-tez bağçada gəzişirdilər.

Üçüncü ilin sonunda Kalomira artıq hər üç bacının məharət və bacarığını mənimsəmişdi.

Günlərin bir günü Kalomira evdə tək idi. Birdən qapı döyüldü. Qız qapını açanda astanada yaraşlıq və yaxşı geyinmiş bir gənc var idi. O, yorğun görünürdü.

Kalomira onu evə dəvət etsə də, qonaq üçün süfrəyə nə qoyacağını bilmirdi. O, gənc oğlana bildiyi hekayə və nağılları danışmağa başladı. Kalomira danışdıqca onlar küləyin gücü ilə qanadlanıb səmaya qalxır, yüksəklərə ucalırdılar. Sonra ay işığında meşədə və dəniz kənarında gəzməyə başladılar. Kalomira qonağı üçün yaxşı yeməklər bişirdi, dincəlməsi üçün yataq düzəltdi. O öz əlləri ilə toxuduğu yastığı qonağın başının altına qoydu.

Sonra özünü o qədər xoşbəxt hiss etdi ki, həyat hekayəsindən danışan bir mahnı oxumağa başladı: yaşıl fidanın qırmızı gülə çevrilməsindən yaraşlıq kralın onun toxuduğu yastığa baş qoyub yuxuya getməsinədək...

NƏTİCƏ VASİTƏLƏRƏ HAQQ QAZANDIRIR

Çalışqanlıq, bitkilərə və heyvanlara qarşı qayğı həyatımızı zənginləşdirən, bizi xoşbəxt edən xüsusiyyətlərdir. Quş rahatlıq tapması üçün Kalomiraya çalışmağı tövsiyə edir. Bunu anlayıb quşun məsləhətinə qulaq asan Kalomira, əslində, xoşbəxtliyə doğru ilk addımını atmış oldu.

ÇEXİYA

ÇEX XALQININ ƏCDADI ÇEX HAQQINDA

Keçmiş zamanlarda, köç dövründən daha öncə slavyan tayfaları qədim vətənlərində – Karpat dağlarının ətəyində yaşayırdılar. Torpaqları viran qoyan davamlı müharibələr hər dəfə onları köç etməyə məcbur edirdi. Bu, istəyi, sadəcə, torpaqda işləmək və mal-qara ilə məşğul olmaq olan dinc tayfa üzvlərini narahat edirdi.

Günlərin bir günü iki qardaş – Çex və Lexin rəhbərliyi altında bu xalq yeni yurd axtarışında Qərbə doğru üz tutdu.

Uzun illər dolaşdıqdan sonra bir gün münbit torpaqlarla əhatə olunmuş dağın yerləşdiyi "Bohemiya" adlı yerə gəlib çıxdılar. Həmin

dağ indi "Rjip" adlanır və Praqanın şimalında yerləşir.

Bu yerlərə çatar-çatmaz qardaşlardan biri – Çex dağa dırmaşdı və dörd tərəfə göz gəzdirdi.

Ətrafın gözəlliyi və torpağın münbitliyi onu heyran qoydu. Maraqla hər yeri müşahidə edən Çex aşağı enib xalqına üz tutdu:

– Qardaşlar, hamımız uzun məsafə qət etmişik. İllərdir ki, yurd axtarışındayıq. Nəhayət, onu tapmağa nail olduq. Bu bizə vəd edilmiş torpaqlardır. Bundan sonra vətənimiz buradır. Bizə ondan savayı heç nə lazım deyil. Qardaşlar, gəlin burada məskən salaq.

İnsanlar Çex və Lexin ətrafında toplaşdılar. Yeni vətəndə qalmaq istəyənlər Çexin, digərləri Lexin yanına yığışmışdılar. Çexin tərəfdaşları bu yerlərdə qaldılar. Lex isə öz ətrafına yığıdığı insanlarla yola düzəldi. Lakin onlar çox da uzağa getmədilər. Məskunlaşmaq üçün qonşuluqdakı Polşanı seçdilər.

Dağın ətəyində qalan slavyanlar ölkələrini liderlərinin şərəfinə adlandırmağa qərar verdilər. Bunu eşidən Çex göz yaşlarını saxlaya bilmədi. O, xalqına bəyan etdi:

– Tanrı bu torpağı qorusun və burada yaşayacaq bütün nəsillərə səadət gətirsin!

Aradan zaman keçdi. Çex hersoq oldu və öz xalqına liderlik etdi. O, yaxşı bir rəhbər idi. Çexin idarəçiliyi altında onların məskunlaşdığı torpaqlar ildən-ilə daha da gözəlləşdi, çiçəkləndi.

Beləliklə, Çex yeni çex xalqının banisinə çevrildi. Onun qardaşı Lex isə Polşanın əsasını qoydu.

VƏTƏN SORAĞINDA

Hər bir xalqın tarixi haqqında və vətən seçdiyi torpaqlardan bəhs edən öz hekayəsi var. Şifahi xalq ədəbiyyatı bəzən gerçək hadisələrə əsaslanır. Çex haqqında bu xalq hekayəsi də bütün xalqların köç etdikləri dövrdən danışır. Burada Çexiyanın keçmişi ilə bağlı xalqın yaddaşına həkk olunmuş tarixdən söhbət açılır.

DANİMARKA

MÖCÜZƏLİ ALMA AĞACI

Biri vardı, biri yoxdu, uzaq ellərin birində üç oğlu olan bir kişi vardı. Günlərin bir günü bu kişi ölüm yatağına düşdü. O, vəsiyyət etmək üçün oğullarını yanına çağırırdı. Onlara meyvə bağınyı miras qoyduğunu söylədi. Sonra da tapşırırdı ki, bu bağı öz aralarında adil şəkildə bölsünlər. Sonda da qoca, oğullarına bağıdakı alma ağacı haqqında danışırdı. Onun meyvələrinin şəfalı olduğunu dedi. Amma oğulları nə qədər israr etsəldə, qoca bu ağacın bağınyı hansı səmtində bitdiyini onlara söyləmədi.

Qoca ölər-ölməz qardaşlar meyvə bağınyı öz aralarında bölüşdürdülər. İki böyük qardaşın hərəsi bağınyı bir hissəsini özünə götürdü, kiçik qardaşa isə, sadəcə, bir alma ağacı düşdü. Böyük qardaşlar onun bundan daha artıq miras alması üçün hələ çox gənc olduğunu dedilər. Hətta hər ehtimala qarşı onu da söylədilər ki, əgər onun bəxtinə düşmüş alma ağacı həmin o şəfalı ağac çıxarsa, meyvəsindən qardaşlara da pay düşəcəkdir.

Qardaşların yaşadığı bu ölkədə qızı ağır xəstə olan bir kral hökmranlıq edirdi. Bu vaxta qədər heç bir həkim onun dərdirinin əlacını

tapa bilməmişdi. Kral söz vermişdi ki, qızına yardım edəcək adama krallığının yarısını verəcək. Hətta o, qızını həmin adama ərə verəcəyinə də boyun olmuşdu.

Bu xəbəri duyar-duymaz hər üç qardaş öz bəxtini sınağa qərar verdi. Hamıdan əvvəl böyük qardaş bütün alma ağaclarından məhsul toplayıb səbətə yığdı və birbaşa qəsre yollandı. Onun yolu geniş bir meşənin içindən keçirdi. Böyük qardaş yol gedirdi ki, çəmənlikdə bir qarı gördü. Qarı onu nəzakətlə salamladı və səbətdə nə apardığını soruşdu.

– Qurbağa və kərtənkələdir!.. – böyük qardaş qarının bu qədər maraq göstərdiyini görüb hiddətləndi. – Sənə nə var nədir?

– Deməli, qurbağa və kərtənkələdir... Yaxşı, nə deyirəm ki? Olsun! – qarı dedi.

Böyük qardaş, nəhayət, qəsrin qapısına gəlib yetişdi. Mühafizəçi ondan səbətdə nə gətirdiyini soruşdu. Böyük qardaş: “Möcüzəli almalar”, – deyə cavab verdi. Lakin elə səbətin üstünü açmışdı ki, içinin qurbağa və kərtənkələ ilə dolu olduğunu görüb heyrətdən ağzı açıq qaldı. Mühafizəçi qəzəblənib onu saray qapısından qovdu.

Elə bu ərəfədə ortancıl qardaş da öz bəxtini sınağa qərarına gəlmişdi. O da bir səbət alma yığıb saraya doğru üz tutmuşdu. Onun da yolu meşədən keçirdi. O da meşə içindəki çəmənlikdə qarı ilə qarşılaşdı. Eynilə böyük qardaşı kimi qarının sualından hirslənib onun üstünə qışqırdı: “Sənə nə var nə aparırım? İlan-çayan aparırım”.

– İlan-çayan? Yaxşı, nə deyirəm ki, qoy belə olsun! – qarı səssizcə dilləndi.

Beləcə, ortancıl qardaş da gəlib qəsre yetişdi. Qəsrin mühafizəçiləri onun da qarşısını kəsdilər və nə gətirdiyini soruşdular. “Alma”, – deyə cavab verən ortancıl qardaşın da səbətindən ilan-çayan çıxdığını gördükdə onu da qəsrədən uzaqlaşdırdılar.

Sonda kiçik qardaş payına düşən ağacdan bir səbət alma topladı və qəsre doğru üz tutdu. O da eynilə böyük qardaşları kimi meşədə qarıya rast gəldi. Qarı ondan da nə apardığını soruşdu.

– Möcüzəli almalar, – deyə kiçik qardaş mehribanlıqla cavab verdi.

– Neynək, qoy belə olsun! – qarı dilləndi.

Qarıdan aralanan kiçik qardaş yoluna davam etdi. O, xeyli yol qət edib sahilə yetişdi. Bir də baxdı ki, sudan qırağa çıxmış bir balıq qumsallıqda çabalaya-çabalaya qalıb. Kiçik qardaş onu götürüb dənizə atdı.

Birdən qulağına bir səs dəydi. Bu onun dənizə atdığı balığın səsi idi: "Sağ ol! Əgər nə vaxtsa yardıma ehtiyacın olarsa, sənə kömək edəyəm", – dalğaların altından balığın səsi eşidildi.

Kiçik qardaş yoluna davam etdi və arıların hücum çəkdiyi bir qarğaya rast gəldi. O bu mənasız mübarizəni dayandırmağı xahiş etdi. Arılar və qarğa razılaşaraq bir-birindən aralandı. Bir az uzaqlaşdıqdan sonra oğlanın qulağına səs gəldi: "Yaxşı məsləhətə görə çox sağ ol. Nə vaxtsa yardıma ehtiyacın olsa, bizə xəbər et".

Beləcə, kiçik qardaş da gəlib qəsrin qapılarına yetişdi. Onun qarşısını kəsən mühafizəçilər səbətdə nə olduğunu soruşdular. Kiçik qardaş möcüzəli alma gətirdiyini söylədi. Mühafizəçilər səbətin, həqiqətən də, ləzzətli almalarla dolu olduğunu gördülər. Çox keçmədi ki, oğlanı kralın hüzuruna apardılar. Şahzadə qız bu gözəl meyvələrin dadına baxmağa

başladı. Aradan çox qısa bir müddət keçmişdi ki, o sağalıb ayağa qalxdı. Almalar öz təsirini göstərmişdi. Kral bu xəbərdən çox şad oldu və dərhal vədini yerinə yetirmək istədi. Lakin şahzadə qız hansısa kasıb bir kəndliyə ərə getmək istəmədi. O öz xilaskarına dedi ki, əgər onunla evlənmək istəyirsə, atasının nə vaxtsa deryada itirdiyi üzüyünü tapıb gətirsin.

Kiçik qardaş sahilə getdi və suya atdığı balıq yadına düşdü. O, balığı köməyə çağırırdı. Bir qədər gözləmişdi ki, balıq ağzında üzüklə üzüb gəldi. Oğlan əlini uzadaraq kralın illər əvvəl itirdiyi üzüyü götürdü.

Geri qayıdan kiçik qardaş üzüyü krala verdi, lakin şahzadə qız hələ də vəziyyətdən məmnun görünmürdü. Buna görə də oğlanın mumdan qızıl kimi parlayan qəsr tikməsinə istədi. Kiçik qardaş bu dəfə digər dostlarını köməyə çağırırdı. Arılar ona yardım etdi.

Səhəri gün hava yenicə işıqlanmışdı ki, qəsrin düz yanında qızıl kimi işıldayan başqa bir qəsr peyda olmuşdu.

Şahzadə, nəhayət, inadından əl çəkərək kiçik qardaşa ərə getdi. Kral da öz vədinə əməl edərək krallığın yarısını ona verdi.

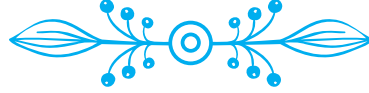
YAXŞILIĞA YAXŞILIQ, YAMANLIĞA İSƏ YAMANLIQLA CAVAB VERİLİR

İki böyük qardaş kiçik qardaşlarına qarşı ədalətsiz davrandılar, qarıya nəzakətsizlik etdilər. Nəticədə, onları kral sarayından qovdular. Kiçik qardaşın qəlbi təmiz olduğu üçün o, krallığın yarısını da aldı, şahzadə qızla da evləndi.

Avropa mədəniyyətində alma əfsanəvi meyvədir. Adəm və Həvva da məhz almaya görə Ədən bağından qovulmuşlar. "Nifaq alması" isə Troya müharibələrinə səbəb olmuşdur. "Qızıl alma", "sehrli alma" haqqında yüzlərlə nağıl mövcuddur. Hətta indi də bir çox Avropa xalqları inanır ki, gündə bir alma yeməklə xəstəliklərdən qorunmaq mümkündür.

ESTONİYA

QOCA VƏ ŞEYTAN

Ünlərin bir günü bir qoca meşənin ortasındakı sahəyə toxum səpməklə məşğul idi. Birdən haradansa Şeytan peyda oldu və onunla danışmağa başladı:

– Sən nə ilə məşğulsan?

– Toxum səpirəm.

– Paxlalar yetişəndə onları yarı bölə bilərikmi?

– Niyə də yox, – deyə qoca cavab verdi, – torpağın altında yetişənləri sən al, üstündə bitənləri isə mən götürürəm.

Şeytan razılaşdı. Vədə yetişib paxlalar bitəndə qoca sahəyə getdi, bütün məhsulu top-

layıb geri qayıtdı. Şeytan da öz payını – bitkinin köklərini özünə götürdü. Əslində, o, bərk qəzəblənmişdi, ancaq heç nə edə bilmirdi. Sözü yox idi. Axı hər şey əvvəlcədən şərtləşdikləri kimi olmuşdu.

Bununla belə, Şeytan sakitləşmək bilmirdi. Bir gün o düşündü ki, növbəti il bitkinin üst hissəsini özünə götürsün.

Növbəti il qoca turp əkdə. Şeytan yenə peyda olaraq məhsulun yarısına iddia etdi:

– Bu dəfə məhsulun üst hissəsini mən götürəcəyəm, sən isə kökünü alarsan, – deyə tələbkarlıqla bildirdi.

– Çox yaxşı, – deyə yaşlı adam razılaşdı.

Payız gəldi, Şeytan sahəyə tələsdi, çünki məhsulu birinci özü toplamaq istəyirdi. O, turpların üstünü kəsərək götürdü. Sonra qoca tarlaya gəldi və turpların kökünü qazıb yığdı, məhsulu evinə apardı.

Şeytan yenə də bərk məyus oldu. Bu dəfə də aldadılmışdı.

Üçüncü yaz yaxınlaşanda yaşlı adam və Şeytan yenidən tarlada qarşılaşdılar. Bu dəfə qoca noxud əkmək qərarına gəlmişdi.

– Baba, nə əkməyə hazırlayırsan? – Şeytan soruşdu.

– Noxud, – qoca cavab verdi.

– Bəs biz onu necə böləcəyik? – Şeytan soruşdu.

– Gəl məhsulu qışda, buzun üstündə bölək. Mən noxudları buzun üstünə atacağam, sən də onları tutarsan.

Şeytan fikirləşdi ki, məhsulu bölmək üçün ən yaxşı yol budur. Ona görə də razılaştı.

Qış gəldi və qoca noxudların bir hissəsini döyərək üyütdü. Bir hissəsini də Şeytan gələndə buzun üstünə atmağa başladı.

Şeytan noxudları tutmaq üçün əlindən gələni etdi, amma sürüşkən, buzlu səthin üstündə onları tutmaq heç də asan deyildi.

Bir az sonra noxudları tutmaqdan yorulan Şeytan bezərək meşəyə qaçdı.

Şeytanı belə uğurla aldadan qoca noxudları bir yerə toplayıb kisəyə doldurdu və topladığı məhsuldan məmnun qaldı.

YAXŞI AĞIL ÇOX ŞEYƏ DƏYƏR

Avropanın xalq nağıllarında Şeytanı məharət və dərrakə ilə aldadan kəndlinin fərasəti haqqında çox söhbət açılır. Bu cür nağıllarda xalq çox vaxt arzu və istəklərini təmin etməklə özünü ürəkləndirməyə və mükafatlandırmağa çalışır. Bu yanaşma nağılların ana xəttidir.

FİNLANDİYA

KRAL VƏ ASLAN

Kral Altunsaqqal öz döyüş məharətini artırmaq, gücünü-qüvvəsini sınamaq üçün uzaq səfərə çıxmışdı. O, böyük gəmi ilə səyahət edərkən qasırgaya düşdü. Gəmi qayalara çırpılaraq paramparça oldu. Kral Altunsaqqaldan başqa hamı batdı. O, suların qoynunda bir taxta parçasına sarılmış halda qaldı. Dalğalar kralı düz beş gün atıb-tutaraq naməlum bir adaya gətirib çıxardı.

Kral bir müddət adada sərgərdan dolaşdı. Birdən taladan dəhşətli nəriltili səsi eşitdi. Səs gələn tərəfə bir az yaxın gedərək qorxunc bir Qartalın nəhəng bir Aslanla vuruşduğunu gördü. Aslan, demək olar ki, pərişan halda idi.

Hiss edilirdi ki, döyüş onu əldən salıb. Ona görə də Kralı görər-görməz:

– Yaxşı insan, mümkünsə, kömək et, – deyə Aslan Kraldan imdad dilədi.

Altunsaqqal qılıncını qınından çıxardı və bir zərbə ilə qartalın başını bədənindən ayırdı. Artıq ölümcül halda olan Aslan bunu görüb minnətdarlıq etdi:

– Həyatımı xilas etdin, – o pıçıldadı. – Bunun əvəzini sənə necə ödəyə bilərəm?

– Mən acam. Əgər bir az da yeməsəm, acından öləcəyəm, – Kral öz vəziyyətini izah etdi.

– Burada gözlə, – deyə Aslan meşəyə üz tutdu.

Kral daşın üstündə oturub gözləməyə başladı. Aradan bir az keçmişdi ki, Aslan dişləri arasında tutduğu çöl keçisi ilə geri qayıtdı. O, şikarı kralın qarşısında yerə qoydu.

Kral şikarı gözdən keçirib dedi:

– Ocaq qalaya bilərsənmi? Çiy ət yeməyə alışmamışam.

– Yox, bunu bacarmıram, – Aslan cavab verdi, – ancaq sənin üçün ovu başqa yolla bişirə bilərəm.

Aslan əti yumşalanacan yoğurdu, sonra üstünə yaxınlıqdakı kollardan tapdığı istiotu səpdi. Kral yeməyi acgözlüklə yedi.

Yeddi il ərzində onlar adada əmin-amanlıq içində yaşadılar. Ancaq kral tez-tez evi üçün darıxır, həyatının qalan hissəsini adada keçirib-keçirməyəcəyinə dair qərar verə bilmirdi. Vaxt keçdikcə onun qırmızı saqqalı ağarırdı. Amma bu yeddi il ərzində adaya bir gəmi belə yan almamışdı.

Aradan zaman keçdi... Səkkizinci il Şeytan adaya təşrif buyurdu. O, Kralı görər-görməz soruşdu:

– Arzun nədir? Nə istəyirsən?

– Evə getmək istəyirəm. Sarayıma qayıdar-qayıtmaz istədiyini hər şeyi sənə verərəm, – kral cavab verdi.

– Mən sənin kiçik qızını istəyirəm, – Şeytan tələb etdi.

– Əgər geri qayıtmağım üçün bundan başqa yolum yoxdursa, nə etməli?! Olsun. Ancaq Aslanı özümlə aparacağam. Onun kimi sadıq dostu tərk edib gedə bilmərəm.

Şeytan bir əli ilə Aslanın pəncəsindən, digəri ilə də Kralın əlindən yapışıb bir göz qırpımındaca onları qəsre gətirdi.

Burada hamı Kral Altunsaqqalın həlak olduğunu düşünürdü. Taxtda artıq yeni kral oturmuşdu. Kral Altunsaqqalı sağ-salamat görənlər ailəsi və əyanlar xeyli təəccübləndilər. Ancaq yeni kral taxtından asanlıqla əl çəkmək niyyətində deyildi. O etiraz etdikcə Aslan nə-rildəyir, ağızındakı yekə dişləri görünürdü. Çox keçmədi ki, yeni kral qorxuya düşüb qaçdı və Altunsaqqal yenidən taxta oturdu.

Kral yanındakı Aslanla birlikdə onun üçün açılmış yemək süfrəsinə əyləşdi. O, qəmgin gözlərini kiçik qızından çəkə bilmirdi. Bilirdi ki, əlindən heç nə gəlməz. Ancaq onu da

bilirdi ki, əgər qızını sabahadək qoruya bilsə, müqavilə qüvvədən düşəcək və qızı Şeytana vermək məcburiyyətində qalmayacaq.

Bir qədər fikrə gedən Kral, nəhayət ki, özlüyündə bir qərara gəldi. Qəsrə bir keşiş çağırdı. Keşiş krala qızını mehrabın arxasında gizlətməyi tövsiyə etdi və ona heç bir halda yerini tərk etməməsini tapşırırdı. Beləliklə, qız bütün gecəni mehrabın arxasında keçirdi.

Şeytan Kralı dilə tutaraq qızını mehrabın arxasından çıxarması üçün nə qədər yalvarsa da, səyləri heç bir nəticə vermədi. Qız səhərədək yerindən tərpənmədi. Beləcə, səhər açıldı, qız da Şeytanın əlinə əsir düşməkdən xilas edildi.

Kral uzun ömür sürdü. Çox yaşadı. O vəfat edəndə Aslan onun məzarından uzaqlaşmadı və beş gün yeməkdən imtina etdi. Çox keçmədi ki, Aslan da öldü.

Bu gün Finlandiya gerbindəki aslan təsviri Kral Altunsaqqalla Aslan arasındakı dostluğu tərənnüm edir.

DOST DAR GÜNDƏ TANINAR

Dostluq, etibar və inam çox vacib dəyərlərdir. Bu duyğular hətta heyvanlar arasında da mövcuddur. İnəm və dostluq haqqındakı bu fin nağılı o qədər böyük dəyərləri tərənnüm edir ki, hətta ölkənin gerbinə də si-rayət edib. Əslində, nağılda hansısa şəxs və hadisə haqqında tarixi həqiqətin danışılıb-danışılmadığı bir o qədər də əhəmiyyət daşımır. Vacib olan nağılın insanlara başa salmaq istədiyi həqiqətlərdir. Bu xalq nağılına əsasən, Kral Altunsaqqal yaxşı rəhbər idi. Buna görə də nağıllarda ölümsüzləşə bildi.

FRANSA

SU RUHU VƏ GÖZƏL JANET

Dəniz sahilində bir kəndli ilə qızı yaşayırdı. Çox gözəl olan qızın adı Janet idi.

Bir gün dənizdə üzən Janetin qarşısına Su ruhu çıxdı. O bütün dənizlərin hakimi idi.

– Gözəl Janet, – Ruh şəhvətlə dedi. – Mən səni ilk dəfə yazda dəniz sahilində gördüm. Görər-görməz də aşiq oldum. Artıq sənsiz yaşaya bilmirəm. Gəl mənimlə birlikdə qəsrinə gedək. Kraliçam ol.

– Su ruhu, məni dinlə, – Janet cavab verdi. – Atam sadə bir kəndlidir. Ona görə də mən kraliçə ola bilmərəm.

– Bəli, doğrudur, sən kəndli qızısan, lakin göyqurşağı kimi gözəlsən. Ona görə də mənim kraliçam olmalısən. Yaxşısı budur, öz xoşunla gəl, Janet, yoxsa mən səni məcbur aparacağam, – deyə Su ruhu israrla bildirdi.

– Düzdür, sən dənizlərin hakimisən, ancaq mənim qəlbimə hökm edə bilməzsən, – Janet cavab verdi. – Mən kəndli qızıyam və bir xristianam. Buna görə də heç vaxt Su ruhunun xanımı olmayacağam.

Cavab gözləməyən Su ruhu qızı qaçırdı və onu dənizin dibindəki qəsrinə apardı. Bura möhtəşəm bir tikili idi, ancaq onun sahibi gözəl qızın qəlbini fəth etməkdə aciz görünürdü.

– Biz eyni deyilik, sənin qəsrin və bütün qızılların bu həqiqəti dəyişə bilməz. İcazə ver, atamın yanına qayıdım, – deyə Janet yalvardı.

– Atanın yanına qayıtmayacaqsan, lakin sənə dəniz üzərində gəzməyə icazə verirəm, – deyən Su ruhu bir qızıl üzük çıxarıb Janetın dizinin üstünə qoydu. Sonra da üzüyə qızıl bir zəncir bağladı. Zəncir 700 mil uzunluğunda idi.

Bundan sonra Su ruhu dedi:

– İndi get, Janet, mənim dənizlərimin suları üzərində gəz. Yorulanda, sadəcə, məni səsle ki, zənciri dartıb səni qəsrimizə qaytara bilim.

Beləliklə, Janet dəniz suları üzərində gəzməyə başladı. O hər səhər obaşdan qalxıb 700 mil məsafə qət edirdi, amma hər axşam mütləq qəsrə qayıtmalı olurdu. Janetın başqa bir seçimi yox idi.

Beləcə, hər gün uzaqdan evlərinə tamaşa edən Janet atasının bağçasını görür, həyətlərində oxuyan quşların səsini eşidə bilirdi.

“Ah, kaş ki bir daha torpağa ayaq basa biləydim! Kaş cəsur bir gənc tapılaydı, gəlib məni xilas edəydi... Onda atamın evinə də qayıda bilərdim”, – deyə o hər dəfə ağılından keçirərək köksünü ötürürdü.

Günlərin bir günü Janet yenə də evlərinə qayıtmaq arzusu ilə dərd çəkirdi ki, yaxınlaşmaqda olan bir gəmi gördü. Gəmi qızılla bəzədilmişdi, yelkənləri ipəkdən idi. Fransa kralının oğlu bu gəmidə idi.

Janet və gənc şahzadə bir-birini uzaqdan gördülər. Gəmi Janetə yaxınlaşdıqda şahzadə ondan adını soruşdu və dalğalar üzərində gəzə bilməsinin sirri ilə maraqlandı.

– Mən bir kəndlinin qızıyam, – Janet dedi. – Onun yeganə övladıyam. Su ruhu məni qaçıdırıb. İndi onun dustağıyam. Bu zənciri görürsünüzmü? – qız bağlandığı zənciri ona göstərdi. Amma gözləri doldu, danışa bilmədi. Onun nəmli gözləri, əslində, hər şeyi ifadə edirdi.

Gənc şahzadə danışmağa söz tapa bilməsə də, qızı azad etmək üçün əlindən gələni edəcəyi haqqında düşünürdü. Həm də Şahzadə qızı görər-görməz onun kraliçası ola biləcək qədər gözəl biri olduğuna qərar vermişdi.

Aradan bir neçə gün keçdi.

“Ürəyim şahzadənin mənə aşıq olduğunu hiss edir. Deyəsən, göylər bizim evlənməyimizi istəyir”, – fikirləşən Janetı, eyni zamanda şübhələr də narahat edirdi. O öz-özünə deyirdi:

“Bu ola bilməz. Mən Su ruhunun dustağiyam. Şahzadə öz qılıncı ilə məni xilas edib atamın evinə qaytarsa da, bizim ulduzlarımız barışmaz. Axı mən hələ də bir kəndli qızıyam. Kral öz oğlunu bir kəndli qızı ilə evlənməyə qoyarmı?”

Yeddi ay boyunca Janet və şahzadə birbirini yenidən görmək ümidi ilə yaşadı. Bütün vaxtını gəmidə keçirən şahzadənin gözləri hər yerdə sevdiyi qızı axtardı.

“Onu nə vaxtsa yenidən görə biləcəyəmmi? Bəlkə də, heç vaxt”, – o hər dəfə dənizə çıxanda öz-özünə deyirdi.

“Tanrım, onu bir daha nə vaxtsa görə biləcəyəmmi?” – Janet də hər dəfə dalğalar üzərində dolaşanda köks ötürərək düşünürdü.

Bu ərəfədə isə Su ruhu Janetın fikrini dəyişməsi və xanımı olması üçün əlindən gələni edirdi.

“Gözəl Janet, xahiş edirəm, bir qərar ver. Onsuz da, taleyindən qaça bilməzsən. Sən Su ruhunun xanımı olmalısən. Bu sənin qismətinə yazılıb”.

“Mən heç vaxt Su ruhunun xanımı olmayacağam”, – Janet ona cavab verirdi.

“Janet, sənın zəncirin çox uzundur, – bir gün Su ruhu öz dustağına dedi. – Əgər atanın evini görmək istəyirsənsə, get, gör. Amma unutma ki, bu gün Günəşi gördüyün son gündür”.

Bu sözləri eşidən Janetın gözləri doldu.

Amma Janet bilmirdi ki, həmin axşam evlərinin yaxınlığında dalğalar üzərində gəzərkən onu sürpriz gözləyir.

O gün sahildəki kim ola bilərdi? Əlbəttə, onun şahzadəsi. O, ağ atın belində idi...

Şahzadə sevgilisinin baxışlarını gördü və atını dalğaların qoynuna doğru çapdı. Az qala, saniyələr içində şahzadə özünü Janetə çatdırdı. Qılıncını sıyraraq zənciri doğramaq istədi.

Bu vaxt Janet qışqırdı:

– Əgər bir zərbə ilə zəncirimi kəsə bilməsən, Su ruhu məni dənizin dibinə dartacaq.

Şahzadənin ildırım sürətilə vurduğu güclü zərbə zənciri parçaladı, qız atın tərkinə mindi. Onlar sürətlə uzaqlaşdılar. Sahilə çıxıb yaşıl şam ağacının altında dayandılar.

Su ruhunun quruda heç bir qüvvəsi yox idi.

Janet atası ilə görüşdükdən sonra şahzadə ilə birlikdə Fransa kralının sarayına yollan-

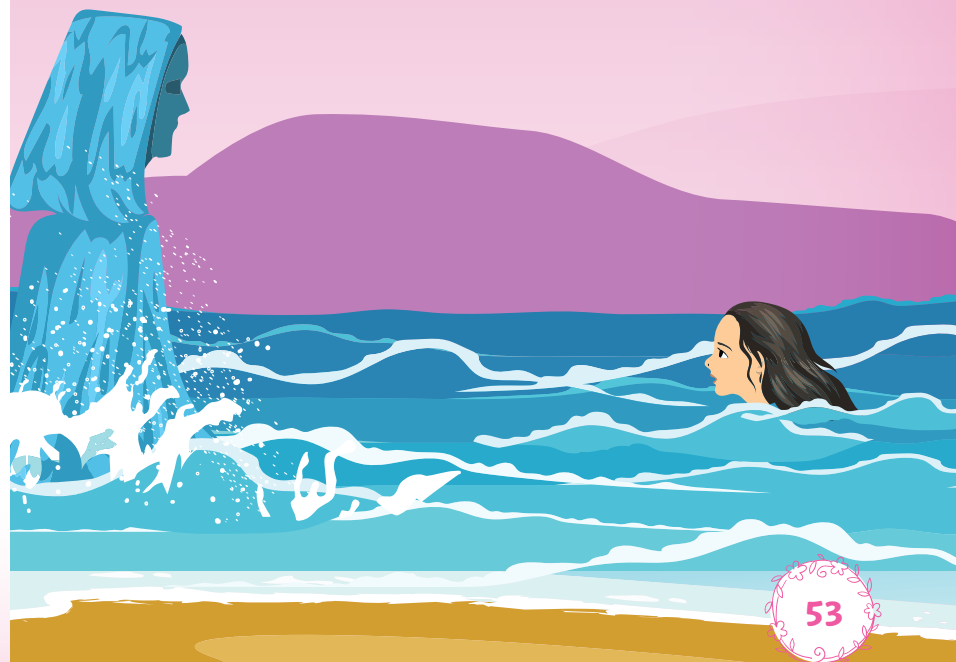
dı. Kral gözəl qızı görüncə bəyan etdi: "Sevgi hər kəsdən güclüdür! Ona görə də sevgi qalib gəldi! Şükürlər olsun!"

Kral əyanlarına toy şənliyinə hazırlaşmağı əmr etdi.

Şahzadə və Janet xoşbəxt ömür sürdülər.

SEVGİ DÜNYANI XİLAS EDİR

Su ruhları dənizlərin, çayların və göllərin dibində, öz büllur saraylarında yaşayırlar. Narahat edilmədikləri müddətdə onlar insanlar üçün təhlükəli deyil. Çətinliklər yalnız su ruhlarının evlənmək istədikləri zaman yaranır. Çünki heç bir qız sualtı krallıqda yaşamaq istəmir. Ona görə də su ruhları tez-tez sahil sularından uzaqlaşan qızları oğurlayırlar. Oğurlanmış qızlar heç də hər zaman yaraşığı şahzadənin köməyi ilə Su ruhunun əlindən qurtulmuş Janet qədər şanslı olmurlar.

ALMANIYA

YATMIŞ GÖZƏL

Biri vardı, biri yoxdu, bir kral və kraliça vardı. Onların hər ikisinin yeganə arzusu övlad sahibi olmaq idi. Amma evləndikləri gündən uzun zaman keçmişdi. Artıq kral və kraliça ümitsizliyə qapılmışdılar.

Günlərin bir günü kraliça qəsrin həyətin-dəki nohura getdi. Bura yenicə çatmışdı ki, birdən kiçik bir qurbağa tullanaraq sudan çıxdı və ona dedi: "Bir ilə arzun yerinə yetəcək. Bir qızın olacaq".

Bu sözü duyan kraliçanın sevincinin həddi-hüdudu yox idi. Həqiqətən də, bir ildən sonra o, gözəl bir qız dünyaya gətirdi; xoşbəxt ana oldu.

Həmin gün kral bayram edirdi. O, uşağının dünyaya gəlməsini qeyd etmək üçün qəsr-də təşkil etdiyi ziyafətə dünyanın dörd bir yanından çoxlu qonaq çağırmışdı. Hətta pəriləri də dəvət etmişdi ki, sevimli qızının xoşbəxt həyə-tinin müjdəsini əvvəlcədən versinlər.

Bu krallıqda on üç pəri yaşayırdı. Lakin kral onlardan yalnız on ikisini ziyafətinə dəvət edə bilərdi. Çünki yemək masasına düzmək üçün onun sarayında, sadəcə, on iki qızıl boşqab dəsti vardı. Bu səbəbdən də pərilərdən biri evdə qalmalı oldu.

Möhtəşəm ziyafətdən sonra pərilər beşiyə yaxınlaşdılar və balaca qızcığazın hədiyyəsini

verdilər: gözəllik, kəramət, cazibə, müdriklik, var-dövlət və dünyada mövcud olan hər şeyin ən yaxşısı...

On ikinci pəri hədiyyəsini təqdim etməyə hazırlaşanda on üçüncü pəri qəsrə girdi. O, ziyafətə dəvət edilmədiyini üçün çox qəzəbli idi. Ona görə də hədiyyə olaraq bağıra-bağıra bu sözləri dedi: "Kralın qızının 15 yaşı olanda o, millə barmağını dəlib öləcək".

On üçüncü pəri bu dəhşətli sözləri söylərsöyləməz qəsrə tərək edib getdi. On ikinci pəri tez beşiyə yaxınlaşdı, ancaq qarğıışı qüvvədən salmaq artıq mümkün deyildi. Onu ancaq yumşaltmaq olardı.

"Qızım, barmağını millə dəldikdən sonra sən ölməyəcəksən, sadəcə, yüzillik yuxuya gedəcəksən", – deyə pəri əlindən gələn qədər qarğıışın gücünü azaltdı.

Bu hadisədən sonra kral on üçüncü pərini ziyafətə dəvət etmədiyinə çox peşiman oldu. Amma sonrakı peşimançılıq nə fayda verə bilər ki? Sevimli qızını dəhşətli tilsimdən qurtarmaq üçün kral ölkədəki bütün əyirici dəzgahların yandırılmasını əmr etdi. Düşündü ki, əgər belə olarsa, qızının əlini dəlmək üçün

heç bir mil tapılmaz, o da taleyinə yazılmış bu dəhşətli bələdan qurtulmuş olar.

Beləcə, qız böyüdü və doğularkən xeyirxah pərilərin ona ərməğan etdiyi bütün gözəlliklərə sahib oldu. O həm yaraşığı, nəzakətli, ürəyitəmiz, həm də sevimli və ağıllı bir qız idi. Hamı onu çox istəyirdi.

İllər bir-birini əvəz etdi. Qız, nəhayət ki, on beş yaşına doldu. On beşinci doğum günündə o, qəsrin ətrafını dolaşmağa çıxdı. Burada köhnə bir qülləyə rast gəldi. O, pilləkənlərlə qalxaraq kiçik bir otağa gəlib çıxdı. Gördü ki, burada bir qarı əyirici dəzgahın arxasında oturub nəsə toxuyur.

– Sabahınız xeyir! – qız qarı ilə nəzakətlə salamlaşdı. – Bilmək olar, siz burada nə ilə məşğulsunuz? – deyə soruşdu.

– Mən toxuyuram, – qarı cavab verdi.

– Bəs bu nədir? – deyə qız maraqlandı və ona yaxınlaşaraq qarşısındakı milə toxundu.

Sehri mil əlinə batan qız elə o dəqiqəcə yerə yığıldı və pərinin dediyi kimi, yüzillik yuxuya getdi.

Həmin an təkəcə qız deyil, bütün qəsr yuxuya daldı: kral, kraliça, qulluqçular, əsgərlər,

tövlədəki atlar, hinlərdəki xoruz və toyuqlar, damdakı göyərçinlər...

Qəzəbli pərinin qarğışı gerçək oldu. Tezliklə yuxuya getmiş bütün qəsri kol-kos бүrүdü.

Aradan yüz il keçdi. Bir gün gənc bir şahzadə ot-alaq basmış ərazidən keçirdi. Yaşlı bir adam ona yuxuya getmiş qəsrdəki yatmış gözəlin hekayəsini danışdı. Şahzadə kol-kosun arasından keçərək yatmış gözəli tapmağa qərar verdi. Qəzəbli pərinin qarğışı artıq öz qüvvəsini itirmişdi. Buna görə də şahzadə tilsimli ərazidən keçə bildi və maneəsiz şəkildə valedici qəsrə daxil oldu.

Gördü ki, həqiqətən də, qəsrdə hamı yatıb: əyanlar, saray sakinləri, hətta heyvanlar da...

Şahzadə qəsrin ətrafını dolaşaraq köhnə bir qüllə gördü. Pilləkənlərlə yuxarıya qalxdı və kiçik bir otağa girdi.

Heyrətamiz gözəlliyə malik gənc bir qız döşəmədə uzanmışdı. Sanki yüz il qabaq deyil, bir neçə saat əvvəl yuxuya gedib.

Yaraşlıq şahzadə ona yaxınlaşdı və əyilərək yanağından öpdü. Qız gözlərini açdı.

Onu görəndə sanki çoxdan tanıdığı doğma bir insanı görürmüş kimi sevindi.

Qız oyanan kimi qəsrdəki hər kəs yuxudan ayıldı. Xoşbəxt kral və kraliça qızlarını bağırmasına basdılar. Sükuta qərq olmuş qəsr cəmi bir neçə saniyənin içində sanki yenidən canlandı. Hamı yatmış gözəl və şahzadənin toyuna hazırlıq görməyə başladı.

SEVGİ XİLAS ETMƏYƏ YOL TAPAR

"Yatmış gözəl" Avropanın nağıllar xəzinəsində ən çox sevilən mövzulardan biridir. Nağıldan da görünür ki, Şeytanın tilsimindən yüz il sonra olsa belə, xilas olmaq mümkündür. Bəs bunu necə etmək olar? Əlbəttə ki, əsl sevgi ilə!

YUNANISTAN

AVROPA ADINI NECƏ ALDI

Finikiyada Agenor adlı kral yaşayırdı. Onun Avropa adlı gözəl qızı vardı. Qız günlərini atasının sarayının ətrafındakı çəmənlikdə oynamaqla keçirirdi. O atılıb-düşür, mahnı oxuyur, rəfiqələri ilə rəqs edir, gəncliyindən zövq alırdı.

Günəşli bir səhər qızlar yenə də çəmənliyə getmişdilər. Onlar qaçır, tullanır, çələng düzəltmək üçün səbətlərinə gül toplayırdılar.

O gün səhər erkəndən Olimpın zirvəsindən aşağıyı seyr edən Zevs gənc şahzadənin heyranedicili gözəlliyini gördü. Bu gözəllik baştanrı olan Zevsi məftun etdi. O, xanımı Heranın qəzəbindən qorxsa da, Avropanı əldə et-

məyin yollarını axtarmağa başladı. Nəhayət, çıxış yolunu tapdı.

O özünü nəhəng, güclü bir öküzə çevirdi. Sonra Avropa ilə qızların birlikdə gül topladıqları çəmənliyə gəldi. Qızlar bu gözəl, həlim heyvana bir müddət tamaşa etdilər. Zevs də girdiyi öküz cildində qızları sakit və mehriban baxışlarla süzdü. O hər kəsə əhliləşmiş və itaətkar bir heyvan təsiri bağışlayırdı.

Beləcə, öküz asta-asta qızlara yaxınlaşdı. Bu heyvan o qədər ram edilmiş görünürdü ki, qızlar getdikcə daha da ürəkləndilər. Avropa nəzakətlə onun belinin işıldayan dərisini tumarladı. Öküz diz üstə çökdü. Sanki qıza

belində oturmağı təklif edirdi. Bunu görən Avropa daha da ürəklənib dedi:

– Qızlar, gəlin onun belində oturaq. Dördümüz də rahatlıqla otura bilərik.

Avropa bunu söyləyərək gülümsədi və öküzün belinə mindi. Qızlar bir anlıq tərəddüd etdilər. Onlar cəsarətə gəlincəyə qədər öküz hərəkətə gəldi. Yerindən sıçrayaraq dənizə tərəf götürüldü.

Avropa rəfiqələrini yardıma çağırırdı. Ancaq onun yalvarışları boşuna idi. Çünki həm öküz xeyli uzaqlaşmışdı, həm də rəfiqələri çox qorxmışdular.

Beləcə, xeyli yol qət edən öküz sahilə yetişdi. Sonra belindəki Avropa ilə birlikdə dalğaların qoynuna daldı. Qız çevrilib ümitsizliklə arxaya boylandı. Artıq atasının krallığına aid torpaqlar gözdən itmişdi. Öküz gəmi kimi dalğaları yararaq sahilə uzaqlaşdı.

Bir az sonra qaranlıq düşdü. Avropanın görə bildiyi yeganə şey ətrafındakı qara rəngə çalan dalğalar və qapqara qaralmış göy üzü idi.

Öküz səhərədək üzdü. Sonra axşam düşdü. Onlar yad torpaqlara gəlib çatdılar. Heyvan sahilə çıxdı və nəvazişlə qızı çəmənliyə

endirdi. Sonra öküz cildindən çıxdı. Avropa qarşısında qüdrətli bir adamın dayandığını gördü.

O, bir tanrı idi. Bu adam adanın sahibi olduğunu deyərək Avropadan onunla evlənməsini xahiş etdi. Qız çarəsizlik içində başı ilə razılıq verdi.

Bir qədər sonra uzun yuxudan ayılmış Avropa adada tamamilə yalqız qaldığını gördü.

“Ata, ata”, – deyərək çağırırdı. Amma səsinə səs verən yox idi. Avropa atasını, dostlarını, vətəninin güllü-çiçəkli çəmənələrini gözləri önündən keçirdi. O, ümitsiz halda o tərəf-bu tərəfə qaçdı, acı-acı ağladı. Amma nə çarə?

Birdən qulağına sehrli bir səs gəldi. Avropa qorxu içində geriyə çevrildi. Qarşısında gözəllik tanrısı Afrodita dayanmışdı. Onun qucağında sevgi tanrısı olan kiçik oğlu var idi.

“Gözəl qız, öküzə görə hirslənmə, – gözəllik tanrısı dedi. – Səni oğurlayan simasını dəyişmiş Zevs idi. Sən fəthedilməz bir tanrının xanımı oldun. Adın da artıq ölümsüzləşdi. Üzərində durduğun bu torpaq parçası bundan sonra Avropa adlandırılacaq!”

ÖLKƏNİ BÖYÜKLÜYÜNƏ GÖRƏ DEYİL, DOĞMALIĞINA GÖRƏ SEVİRLƏR

Bütün Avropa xalqları qəbul edir ki, Qədim Yunanıstan Avropa elmi və mədəniyyətinin beşiyidir. Bu qədim ölkə həmçinin Avropa haqqında bir çox miflərin yarandığı yerdur. Hətta qitəyə də Yunan adı verilib. Hər bir Avropalı bu barədə olan əfsanəni bilməlidir. Qitənin bütün xalqlarını eyni qədim mədəniyyət birləşdirir.

MACARISTAN

BALIQÇI CO

Bir yoxsul balıqçı vardı. Onun bu dünyada arvadından və bəxtsiz oğlundan başqa heç kimi yoxdu. Özünün də tək bir dərdi vardı ki, o da ailəsinə çörək gətirmək idi.

Günlərin bir günü balıqçı və arvadı gözənlənmədən vəfat etdilər. Onların oğulları tək qaldı. Oğlanın adı Co idi.

Yasdan çıxar-çıxmaz o, atasının torunu götürüb balıq tutmağa yollandı. Bundan sonra onun da günü balıqçılıqla keçirdi.

Aradan bir müddət keçdi.

Günlərin bir günü Conun toruna qızılbalıq düşdü. O, balığı götürüb evinə gəldi. Onu

boşqaba qoydu. Balıq sürüşüb yerə düşdü və gözəl bir qıza çevrildi.

“Mən səninem, – qız dedi, – sən isə mənim sən, sevgilim”.

Oğlan xeyli təəccübləndi. Hətta o qədər ki, danışa da bilmədi.

Bunu görən qız soruşdu:

– Co, atan sənə miras qoyubmu?

– Atam yoxsul idi və gördüyün o hündür dağdan başqa hər şeyini satmışdı. O dağ hələ satılmayıb, çünki çox sıldırımındır. Heç kim ona sahib çıxmaq istəmir.

– Gəl gedək gəzək, dağa da baxarıq, – qız ona dedi.

Onlar xeyli getdilər, dağa bir az qalmışdı ki, dincəlmək üçün oturdular. Co yuxuya getdi. O, dincələn zaman arvadı böyük bir qamçı çıxararaq onu şaqqıltı ilə sındırdı. Səs yeddi ətraf ölkədə eşidildi.

Aradan heç bir dəqiqə keçməmişdi ki, orada yeddi əjdaha peyda oldu.

– Zati-aliləriniz nə əmr edir? – onlar soruşdu.

– Burada bir saray tikin. Dünyadakı bütün saraylardan gözəl olsun, – Conun arvadı əmr etdi.

Onun əmri dərhal yerinə yetirildi. Conun arvadı sarayın görünüşündən məmnun qaldı. Əri isə hələ də yuxuda idi.

– Oyan, sevgilim, – o dedi, – indi yaşamağa kifayət qədər yerimiz var.

Co sarayı görüb tanrının lütfünə şükr etdi. Sonra arvadına dedi ki, Müqəddəs üçlük günündə malikanə lordunu yeməyə dəvət etmək istəyir.

– Onun gözləri mənim gözlərimə dəydiyi an məni itirəcəksən. Mən isə bunu istəmirəm. Ona görə də içəri otağa keçəcəyəm ki, məni görməsin, – arvadı Coya bildirdi.

Co qoşqu və arabaçı sifariş edərək lordun qəsrinə yollandı. Qapıya çatdıqda həyətdə çalışan üç daş ustası gördü. Onlardan biri Conu görər-görməz donquldanmağa başladı:

– Sən bir Coya bax. Gör ha... Halbuki o da bizim kimi yoxsulluğa alışmışdı.

Evə girən Co lorda dedi:

– Salam, lord həzrətləri. Mən Müqəddəs üçlük günündə sizi yeməyə dəvət etmək üçün gəlmişəm.

Lord cavab verdi:

– Çox yaxşı, Co, mən mütləq gələcəyəm.

Müqəddəs üçlük bayramında lord Conun sarayına gəldi. Co onu qarşılamaq üçün həyətdə çıxdı və onlar qol-qola evə girdilər.

– Xanımın haradadır, Co? – lord soruşdu.

– O məşğuldur, həm də utancaqdır, – Co cavab verdi.

– Amma mən onu görmək istərdim, – lord bildirdi.

Yeməkdən sonra lord getdi, ancaq qapıdan çıxanda dönüb geriye baxdı və Conun pəncərənin qarşısında duran arvadını gördü. Lord ona dərhal elə aşiq oldu ki, təhlükəli xəstəliyə tutuldu.

Növbəti gün üç usta işləməyə gələndə lordu görmədiklərinə təəccübləndilər. O, yataqda uzanmışdı.

– Siz xəstələnmişiniz? – lordu yatağında görən ustalar soruşdular.

– Bəli, xəstələnmişəm. Əgər Conun arvadı mənim olmasa, öləcəyəm.

Ustalar təklif etdilər ki, lord Coya yerinə yetirilməsi çox çətin olan bir tapşırıq versin. Məsələn, o elə bir üzümlük əksin ki, bir gecənin içində məhsul versin. Səhərisi isə bu üzümlərdən çəkilmiş şərab lordun masasının üstündə olsun. Təbii ki, Co bu işin öhdəsindən gələ bilməz, lord da onu öldürüb arvadına sahib çıxar.

Lord bu təkliflə razılaşdı və Conu qəsrinə çağırdı.

Bu tapşırığı eşidən Co elə sarsıldı ki, xudahafizləşməmiş çıxıb getdi.

– Sevgilim, lord nə istəyir? – deyə arvadı soruşdu. Co onun tapşırığını arvadına danışdı.

– Çox asan tapşırıqdır, – arvadı dedi. – Co, sən get yat, dincəl. Hər şey qaydasında olacaq.

Həmin gecə Conun arvadı bağlarına getdi, qamçısını çıxarıb sındırdı. Yeddi əjdaha peyda

oldu. O, ərinin tapşırığını əjdahalara başa saldı. Səhər tezdən Co bir piyalə şərəblə lordun evinə getdi.

O, lordun pəncərəsini açdı, amma otaqda heç kim yox idi.

Co şərəbı masanın üstünə qoyaraq pəncərəni örtdü və evinə qayıtdı.

Günorta fasiləsində lord yatağına qayıtdığı zaman şərəb piyaləsində əks olunan işıq ona elə təsir etdi ki, halı daha da pisləşdi.

Ustalar gələndə lordun vəziyyəti daha da ağırlaşmışdı. Bunu görən ustalardan biri diləndi:

– Hələ ki hər şey itirilməyib. Ona verəcəyiniz tapşırığı bir az da çətinləşdirin. Təklif edirəm ki, Co bir gecənin içində gümüş körpü tiksini, hər iki tərəfdə quşların cəh-cəh vurduğu müxtəlif ağaclar əksini. Bunu edə bilməyəcək və arvadı ilə xudahafizləşməli olacaq.

Lord təklifi qəbul etdi, Conun dalınca adam göndərdi və ona nə etməli olduğunu bildirdi.

Co arvadına lordun istəyini bildirəndə qadın onu sakitləşdirdi:

– Dərd çəkmə, sevgilim, hər şey düzələcək.

Gecə o, yenidən öz əjdahalarını çağırdı, edəcəkləri işi başa saldı və dan yeri ağaranda işləri bitirməyi tapşırırdı.

Beləcə, gümüş körpü tikildi, oxuyan quşlarla birlikdə ağaclar da öz yerini aldı. Ağaclardan birinin budaqlarında bülbül yüksək səslə ötürdü: “Tanrı kiməsə bir şey veribsə, onu almamalısan. Onun sənə verdikləri ilə kifayətlənməlisən”.

Lord pəncərədən çölə baxdı, quşun səsini eşitdi və gümüş körpünü gördü. Yatağa geri döən lordun halı daha da pisləşdi.

Ustalar gələndə Co üçün üçüncü bir tapşırıq təklif etdilər. O, Tanrının özünü lordun evinə nahara dəvət etməli idi.

Co bu tapşırığı alarkən yenə arvadının yanına gəldi və hər şeyi ona danışdı. Sonra onun sözlərinə əməl etdi. Səmaya qalxdı və Müqəddəs Pyotr onu qəbul etdi.

– Tanrını lordun evinə Məsihin Qüdsə giriş günündə nahara dəvət etməyə gəlmişəm, – deyə Co Müqəddəs Pyotra xitab etdi.

Tanrı Coya dedi:

– Lorduna de ki, arpa əkməlidir və mən Qüdsə giriş günündə bu arpadan bişirilmiş çörəyi yemək istəyirəm.

Co lordun yanına getdi, Tanrının ismarıcını ona çatdırdı və sözlərinə əlavə edərək dedi:

– Məni kifayət qədər narahat etdin. İndi sənın növbəndir.

Co sözünü bitirib evinə doğru üz tutdu.

Qüdsə giriş bayramında Tanrı və Müqəddəs Pyotr lordun evinə yollandılar.

– Qapıları kilidləyin və onları içəri buraxmayın, – lord qulluqçularına əmr verdi.

Tanrı və Müqəddəs Pyotr geri döndülər. Müqəddəs Pyotr çönüb arxasına baxanda gördü ki, lordun malikanəsi tamamilə su altında qalıb. Onlar buradan uzaqlaşaraq Conun sarayına gəldilər, onunla və arvadı ilə birlikdə nahar etdilər.

Sonda Tanrı üzünü Co və arvadına tutub dedi:

– Bu dünyada yoxsul üçün bir masa aç ki, başqa dünyada da bunu sənın üçün etsinlər. Arzu edirəm ki, səadət və sevgi içərisində yaşayasınız.

QONŞUNUN ARVADINA GÖZ QOYMA

Bu macar xalq nağılı təkə xalq müdrikliyini əks etdirmir, eyni zamanda İncilin təbliğ etdiyi mənəviyyatdan danışır. Ən vacib bəşəri qanunları pozanların hamısı cəzalandırılacaqdır. Başqasının arvadına tamah salan zadəgan əmlakı su altında qoyulmaqla cəzalandırılır. Su tez-tez günahlara görə cəza predmeti kimi göstərilir. İncilin təsvir etdiyi fəlakət də, əslində, bir cəza idi.

İRLANDIYA

SARI GÜLLƏR BAĞI

İrlandiyada cırtdan bir pinəçi yaşayırdı. Onun yeganə qüsuru cüt ayaqqabı əvəzinə bir tay ayaqqabı düzəltməsi idi.

Pinəçi meşədə yaşayırdı. Onun yanına gedənlər hər zaman ətrafdan gələn səslərə diqqətlə qulaq asardılar. Taqqıltı səsi eşitsələr, bunun ağacdələn və ya başqa bir quş olduğunu düşünərdilər... Amma onu da ağıllarından keçirərdilər ki, bəlkə də, bu, cırtdan pinəçinin çəkicinin səsidir.

Bir dəfə Pet adlı bir irland meşə ilə öz evinə gedirdi. Birdən çəkil səsi eşitdi. Sonra isə qəfildən ağacın altında oturub ayaqqabı düzəldən balacaboy bir adam gördü.

Pet bir irland kimi cırtdanlar haqqında çox şey eşitmişdi. Onu da bilirdi ki, bu balacaboy adamlar öz yaşıl papaqlarını hər şeydən üstün tuturlar. Ona görə də Pet bir göz qırpımında-cı cırtdanın papağını başından çıxarıb cibinə qoydu.

İrlandın papağını götürdüyünü görən cırtdan ağlamağa başladı:

– Papağı geri ver, – deyə cırtdan Petə yalvardı.

– Papağını sənə qaytarsam, mənə nə verəcəksən? – Pet soruşdu.

– Sənin üç arzunu yerinə yetirərəm, – deyə cırtdan söz verdi.

Bir neçə saniyədən sonra o, sözlərinə əlavə etdi:

– Ancaq sənin yalnız bir arzun var: mənim qızılımlı əldə etmək istəyirsən, elə deyilmi?

– Doğrudur, – Pet cavab verdi. – Qızılına mənə göstərsən, papağını sənə geri qaytararam. Razısanmı?

Bu, cırtanın xoşuna gəlmədi. O, qızılına Petə göstərmək istəmirdi, ancaq papağını geri almaq üçün irlandın arzusunu yerinə yetirmək lazım idi.

Cırtan çəkiçləri, ayaqqabıları, alətləri topladı və Peti güllərlə dolu böyük bir çəmənlüyə apardı.

– Qızıl bu sarı güllərin altındadır. İndi papağımı mənə qaytar, – deyən cırtan tələb etdi.

– Hansı gülün altındadır? – Pet soruşdu. – Bu bağ sarı güllərlə doludur.

– Odur, onun altında, – cırtan dedi və bir gül göstərdi.

– Əminsən? – Pet soruşdu.

– Hə, əminəm, oradadır, – cırtan cavab verdi.

Pet bilirdi ki, cırtanlar hiyləgər və ağıllı olurlar, ancaq sözlərinin üstündə dururlar. Onlar həmişə həqiqəti söyləyirlər. Ona görə də arxayınlaşıb dedi:

– Onda qızılı çıxarmaq üçün qazmağa başlayıram. Götürdüyün alətlər arasında bel varmı?

– Mən pinəçiyəm, bağban deyiləm, – cırtanın cavabı qısa oldu. – Haradan istəyirsənsə, bel axtar, ancaq bir an belə səni gözləyəcəyimi düşünmə. İndi papağımı geri ver.

Pet qızılın məhz cırtanın göstərdiyi gülün altında olduğuna inandı, ona görə də papağı qaytarmaq qərarına gəldi. O, dəsmalını həmin gülə bağlayıb onun yerini dəqiqləşdirdikdən sonra cırtana dedi:

– Bu gülə, dəsmala və ya gülün altında gizlədilmiş xəzinəyə toxunmayacağına dair söz verirsənmi?

– Söz verirəm, – cırtan əminliklə bildirdi.

Pet onun papağını qaytardı və cırtan bir göz qırpımındaca yoxa çıxdı.

Xəzinəni qazıb çıxarmaq istəyən Pet bel dalınca evə tələsdi. Geri qayıdanda isə bütün

sarı güllərin dəsmalla işarələndiyini görüb heyrləndi. Görəsən, onunku hansı gül idi?

Əslində, cırtan sözünün üstündə durmuşdu. O həmin gülə toxunmamışdı. Amma Petə lazım olan gül hansı idi?

Pet ilk gülün altını qazmağa başladı. Heç nə çıxmadı! O, dəsmalla işarələnmiş növbəti gülə keçdi. Yenə də heç bir şey tapa bilmədi! Pet qazdı, qazdı, yenə də qazdı. Hava qaranlıqlaşdı, lakin Pet dəsmalla işarələnmiş sarı gülləri qazmağa davam edirdi.

Sahədəki sarı güllərin sayı-hesabı yox idi və onların hamısına dəsmal bağlanmışdı.

Pet evə elə yorğun qayıtdı ki, addım atmağa belə təqəti qalmamışdı. Bununla belə, o, səhərişi gün işini tamamlamaq – xəzinəni qazıb çıxarmaq üçün yenidən sahəyə qayıtdı.

Pet hər gün, hər il qazır, qızılı axtarmağa davam edirdi. Beləcə, o qocaldı, lakin cırtanın xəzinəsini tapmağa müvəffəq olmadı.

YAXŞILIQ MÜKAFATSIZ QALMIR

Balacaboy papaqlı cırtanlar bəşəriyyətə yaşamaq üçün qaydalar və məsləhətlər verən mifik varlıqlardır. Onlar yaxşı əməl sahiblərini mükafatlandırır, günah işləyənləri isə cəzalandırırlar. Bu cırtanlar eyni zamanda torpağın altında gizlədilmiş xəzinələrin ayıq mühafizəçiləridirlər. Qızıllarını sarı güllərlə dolu çəmənlikdə gizlətməmiş bu cırtan da öz ağıl sayəsində xəzinəni insan övladından qoruya bilir.

İTALİYA

AĞILLI KƏNDLİ

Bir dəfə ova çıxmış kral bir kəndliyə rast gəldi və ondan soruşdu:

– Günə nə qədər qazanırsan?

– Üç karlıno, kral həzrətləri, – kəndli cavab verdi.

– Onları nə edirsən? – kral maraqlandı.

– Birini yeyirəm, – kəndli dedi. – İkincisindən faiz qazanıram, üçüncüsünü isə geri qaytarıram.

Kral at belində idi. Yoluna davam etməli idi. Ancaq kəndlinin cavabı ona maraqlı gəldiyi üçün bir az sonra geri dönüb növbəti sualını verdi:

– De görüm, “bir karlınonu yedim, ikincisindən faiz qazandım, üçüncüsünü isə geri qaytardım” deyərkən nəyi nəzərdə tutursan?

– Birincisi ilə özüm dolanıram, – kəndli dedi. – İkincisi ilə uşaqları dolandırırım ki, qocalanda mənə baxsınlar. Üçüncüsü ilə isə atamı saxlayıram və ona mənim üçün etdiklərinin əvəzini ödəyirəm.

– Əlbəttə, haqlısan. Ancaq söz ver ki, mənim üzümü yüz dəfə görməyincə bu barədə heç kimə söyləməyəcəksən, – kral dedi.

Kəndli söz verdi və kral məmnun halda sarayına qayıtdı.

Nazirləri ilə görüşərkən kral üzünü onlara tutaraq bildirdi:

– Sizə bir tapmaca deyəcəyəm: kəndli günə üç karlino qazanır. Birini özü yeyir, ikincisindən faiz əldə edir, üçüncüsünü isə geri qaytarır. Bu nə deməkdir?

Heç kim suala cavab verə bilmədi.

Nazirlərdən birinin, nəhayət, yadına düşdü ki, bir gün əvvəl kral bir kəndli ilə söhbət-ləşmişdi. O, kəndlini tapmaq və cavabı birbaşa ondan soruşmaq qərarına gəlir.

Nazir axtardığı kəndlini tapanda ondan tapmacanın cavabını soruşur. Kəndli deyir:

– Bunu sənə deyə bilmərəm, çünki krala söz vermişəm ki, onun üzünü, ən az, yüz dəfə görməsəm, cavabı heç kimə deməyəcəyəm.

– Ah, belə de! Mən sənə kralın üzünü göstərə bilərəm, – nazir dedi və cibindən yüz dəmir pul çıxarıb kəndliyə uzatdı. Hər pulun üzərində kralın siması təsvir olunmuşdu.

– Hə, indi kralın üzünü yüz dəfə gördüm və sənə tapmacanın cavabını deyə bilərəm, – deyə kəndli bütün pullara bir-bir baxdıqdan sonra bəyan etdi.

Nazir sevincək kralın yanına qaçdı:

– Zati-aliləri, mən tapmacanın cavabını tapmışam.

– Sən cavabı yalnız kəndlinin özündən öyrənmiş ola bilərsən, – kral dilləndi.

Bundan sonra kral kəndlinin yanına yollandı:

– Sən tapmacanın cavabını yalnız mənim üzümü yüz dəfə görəndən sonra açıqlayacağına dair söz verməmişdinmi? Nə üçün sözü-nə əməl etmədin? – deyə o, qəzəblə kəndlidən cavab tələb etdi.

– Kral həzrətləri, – kəndli dilləndi. – Sizin naziriniz üzünüzü mənə düz yüz dəfə göstərdi.

Sonra kəndli nazirin ona verdiyi pulların olduğu pul kisəsini krala göstərdi.

Ağıllı kəndli kralın o qədər xoşuna gəldi ki, kral ona ənam verdi və ömrünün sonunadək zəngin həyat sürməsinə təmin etdi.

AĞIL DAHA BÖYÜK SƏRVƏTDİR

Sağlam düşüncə çox vaxt insanın ən çox ehtiyac duyduğu şeydir. Ağıllı kəndli haqqındakı bu italyan nağılı sadə bir insanın sağlam düşüncə və təbii dərrakəsini alqışlayan çoxsaylı Avropa nağıllarından, sadəcə, biridir.

LATVIYA

XƏZİNƏ

Biri vardı, biri yoxdu, üç oğlu olan bir ata vardı.

Günlərin bir günü məhşər ayağında olan ata oğlanlarını yanına çağıraraq dedi:

– Əziz oğullarım, mənim bundan sonra çox az ömrüm qalıb. Ona görə də sizə bir sirr açmalıyam. Mən sizə miras olaraq bağda basdırılmış bir xəzinə qoyub gedirəm. Əgər yaxşı qazsanız, axtarsanız, mütləq onu tapacaqsınız.

Bir neçə gün sonra ata dünyasını dəyişdi. Onu dəfn edər-etməz oğullar bağın yarısını qazıb tökdülər. Ancaq xəzinəni tapa bilmədilər.

– Atamız nə danışdı belə? – əsəbiləşmiş qardaşları maraq götürdü. – Nə qədər qazdıqsa da, xəzinəni tapa bilmədik axı...

Beləcə, günlər keçdi, payız gəldi və bağ əvvəllər olduğundan bir qədər çox bar gətirdi. Oğlanlar onda başa düşdülər ki, ataları “xəzinə” deyərkən nəyi nəzərdə tutmuş.

Atalarının vəsiyyətinə əməl edən qardaşlar ildən-ilə torpağı əkib-becərdilər və bir ömür öz torpaqlarında məsud yaşadılar.

ZƏHMƏT ÇƏKƏN BƏHRƏSİNİ YƏYƏR

*Əsl sərvət qızıl pullar deyil, işləyən əl-
lərdir. Latış xalq nağılının verdiyi qiymətli
məsləhət məhz bundan ibarətdir. Üç qardaş
atalarının bağında böyük əmək sərf edərək
yazdan payızadək çalışdılar və nəticədə,
torpaq onların işləyən əllərini xəzinə ilə
mükafatlandırdı.*

LİTVA

HƏFTƏYƏ BƏRABƏR GÜN

Bir dəfə qraf kəndlilərin necə çalışdıqlarına baxmaq üçün əkin mülklərindən birinə səfər etdi.

Kəndlilər səhər dan yeri söküləndən axşam əlaqaranlıqadək işləyirdilər, lakin qrafa yenə də elə gəlirdi ki, onlar kifayət qədər çalışmırlar. Ona görə də qraf kəndliləri yanına çağıraraq dedi:

– Gün qısa, ona görə də gün ərzində çox az iş görülür. Günü uzatmalı olacağıq. Bunu kim bacarsa, məndən qızıl pul alacaq.

Bir gənc könüllü bu işi öz üzərinə götürdü. O, yaxınlıqdakı ən böyük arabanın təkərini

çıxardı, ona dəstək bağladı və divardakı mis-mardan elə asdı ki, təkər fırlana bilsin.

Lakin bu, qrafı razı salmadı. O dedi:

– Bu, sadəcə, dəstəyi olan bir təkərdir.

– Elədir, ancaq yaxşı və faydalı vasitədir.

Təəssüf ki, yalnız təkəri fırladanda işləyir. Əks halda, gün uzanmayacaq. Onu səhərdən axşamadək fırlatmalısınız.

– Əgər başqa yolu yoxdursa, o zaman fırladaram, – qraf dedi.

Növbəti gün qraf səhər o başdan axşam əlaqaranlıqadək təkəri fırlatdı. Günün sonunda qrafın əlləri yara olmuş, möhkəm

yorulmuşdu. Gənc adam ona yaxınlaşıb soruşdu:

– Alındımı, günü uzada bildinizmi?

– Həftəyə bərabər bir gün idi, – qraf hey-rətləndi. – Bu işin öhdəsindən məndən başqa-sı gələ bilməzdimi?

– Gələrdi, ancaq o zaman gün uzanmaya-caqdı, – gənc adam cavab verdi.

– O zaman qoy gün olduğu kimi qalsın, – qraf dedi.

Beləliklə, bütün bunlardan sonra gün uzanmadı. Gənc adam isə öz ixtirasına görə qızıl pulunu aldı.

MALİK OLDUQLARININ QIYMƏTİNİ BİL

Litva xalq nağılı təhkimli kəndlilərini çox işlətmək üçün günün daha da uzanmasını istəyən qrafdan bəhs edir. Bu, dünyanın bütün ölkələrində yaşayan istismarçıların arzusudur. Gənc litvalının məsələyə özünəməxsus tərzdə yanaşması bu problemi həll edir.

LÜKSEMBURQ

SİRLİ MELÜZİNA: LÜKSEMBURQ PƏRİSİ

Ardenlərin qrafı olan Ziqfrid Lüksemburqlar sülaləsinin banisi idi. O, Alzette çayının yaxınlığındakı daş təpəliyi almış və orada bir qala inşa etdirmişdi. Qraf qalanı Lüsilinburqus və ya Lütseburq adlandırmışdı ki, bu da "kiçik qala" mənasını verirdi.

Qala romantik bir yerdə – rüzgarlı çay üzərindəki sıldırım bir qayada yerləşirdi.

Qraf Ziqfrid gözəl, lakin eyni zamanda çox sirli bir qızla evlənmişdi. Onun adı Melüzina idi.

Melüzina ərindən xahiş etmişdi ki, hər ayın ilk çərşənbə gününü özünə həsr etməsinə

icazə versin. Həmin vaxt yetişəndə o, bütün günü və gecəni yalnız qalmaq istəmişdi. Bir də Melüzinanın tələbinə əsasən, əri xanımının qəsrdə olmadığı müddətdə nə ilə məşğul olduğunu öyrənməyə heç cəhd göstərməmişdi də...

Qraf Ziqfrid sevimli xanımının xahişini yerinə yetirməyə bilməzdi. Onlar sirlə dolu olsa da, illər ərzində beləcə xoşbəxt yaşamışdılar.

Hər ayın ilk çərşənbə günü Melüzina qeyb olur və növbəti səhərədək gözə görünmürdü.

Bir dəfə Melüzinanın əri marağına qalib gələ bilmədi və xanımının hər ay yoxa çıxdığı zaman nə ilə məşğul olduğunu öyrənməyə

qərar verdi. O, arvadını izləyərək bir quyunun yanına gəlib çıxdı. Melüzina quyunun yaxınlığında yoxa çıxdı. Qraf Ziqfrid quyuya baxanda gözü su səthində uzanmış xanımına və balıq quyruğuna sataşdı.

Melüzina bütün su pəriləri kimi yad gözlərə qarşı çox həssas idi. O, dərhal başa düşdü ki, əri onu izləyib. Bunu anlayar-anlamaz Melüzina atılaraq quyudan çıxdı, Alzette çayına tullandı və bir daha gözə dəymədi.

O vaxtdan bəri insanlar tez-tez iddia edirlər ki, Alzette çayında balıq quyruqlu gözəl bir xanım görüblər.

VERİLƏN SÖZƏ ƏMƏL ETMƏK LAZIMDIR

Bu xalq nağılı sahib olunan bir dəyəri əldən buraxmamanın, verilən sözə əməl etmənin vacibliyini vurğulayır. Qraf Ziqfrid xanımının qeyb olmasının səbəbini öyrənmə marağına qalib gəldiyi müddətcə onlar xoşbəxt yaşayırdılar. Ancaq quyuya baxan qraf öz arvadını birdəfəlik itirdi. Su pəriləri suların dərinliklərində gizlənir, bəzən dəniz sahili və ya çay qırağına çıxırlar. Adamlar onları tutmaq istəyənlər kimi pərilər gizli dərinliklərə qərq olurlar. Su pəriləri özlərinə qarşı anlayış və hörmət gözləyirlər. İstək və xəbərdarlıqlarına məhəl qoyulmadığı təqdirdə isə incidildikləri məkanı tərk edirlər. Onların hara getdiklərini isə heç kim bilmir.

MALTA

BALIQÇI OĞLU

Kasıb balıqçının beş oğlu vardı. Ən kiçik oğlunun 15 yaşı tamam olanda o, məktəbi tərk etmək və atası kimi balıqçı olmaq qərarına gəldi.

Bir dəfə balıqçı oğlunun tilovuna böyük bir balıq düşdü. O, balığı atasına aparıb ondan soruşdu:

– Bu balığı krala apara bilərəmmi?

Atası ona dedi:

– Bunu etmə. Kral sənə təşəkkürdən başqa heç nə verməyəcək. Balığı satıb niyə bir az pul qazanmayasan ki?

– Ata, bu balığı, həqiqətən də, krala vermək istəyirəm, – oğlu israr etdi və əlacsız qalan atası, nəhayət ki, buna razılıq verdi.

Oğlan kralın sarayına gəlib balığı ona təqdim etdi. Kral təşəkkür edərək oğlana bir kisə pul verdi.

Kral sarayının pəncərəsindən baxan qızı atasının qəsri tərk edən oğlanı gördü. O, aşağı düşərək balıqçını dayandırmağa çalışdı.

– Atamın verdiyi pulu götür, ancaq söz ver ki, məktəbə gedəcəksən, oxuyacaqsan. Mən də sənə məktəbinə gəlib orada olub-olmadığını yoxlayacağam, – qız dedi.

Növbəti gün oğlan məktəbə getdi, ancaq müəllim təhsilini davam etdirməsi üçün ondan pul istədi.

– Mən ödəyəcəyəm, – oğlan cavab verdi.

– Yazıb-oxuya bilirsənmi? Sənin biliyini yoxlamalıyam, – müəllim dedi.

Onu bir az yoxlayan müəllim gördü ki, oğlan yazıb-oxumağı bacarır, hesab-kitabı da yaxşıdır. Özü də çox ağıllıdır.

Bir neçə gün sonra kralın qızı müəllimi ziyarət etdi və ondan oğlanın vəziyyəti haqqında soruşdu.

– Həqiqətən də, çox yaxşıdır, – deyə müəllim oğlandan razılıq etdi.

Kralın qızı müəllimə oğlanı sevdiyini söylədi və ondan atasının yanına gedərək oğlanın nə qədər ağıllı olduğunu söyləməsini xahiş etdi. Qız düşündü ki, bəlkə də, bununla atasını onunla evlənməyə razı sala bildi.

Müəllim kralın hüzuruna getdi və oğlanı təriflədi. Bundan sonra kral qızına oğlanla evlənməyə icazə verdi.

Bir neçə ay sonra kralın kürəkəni yoxsul valideynlərinə bir qədər pul vermək üçün evlərinə getdi. Onlar oğlanlarını gördükləri üçün

çox şad oldular. Həmin gün oğlan kralın sarayına çox gec qayıtdı. Çox əsəbiləşmiş xanımı onu qarşılayanda qışqıraraq dedi:

– Mənə göstərdiyin münasibət budur, heç bir dəyəri olmayan pis balıqçı oğlu.

Şahzadənin bu sözlərini eşidən əri dedi:

– Pis bir balıqçı oğlu olduğumu düşünürsənsə, burada mənə yer yoxdur.

O, kral sarayını tərk etdi.

Balıqçı oğlu başqa bir ölkəyə getmək üçün gəmi ilə səfərə çıxdı. Gəlib yetişdiyi ölkədə bir notariat kontoruna katib kimi işə düzəldi. O, burada işini o qədər yaxşı görürdü ki, ölkənin kralı oğlanı öz katibi təyin etdi. Ancaq burada çalışarkən katibin dili tutuldu, lal-dinməz oldu.

Kral oğlanın dilini açmaq üçün bir neçə həkim çağırırdı, lakin heç biri onun dərdinə əlac tapa bilmədi.

– Mənim lal katibimi kim müalicə edə bilsə, ona milyon funt verəcəyəm, – deyə kral bütün məmləkətə elan verirdi. – Ancaq üç gün sonra bir şey alınmasa, həmin adamın kəlləsi gedəcək.

Kralın elanı oğlanın dogma diyarına da yetişdi və xanımı bunu eşitdi. O təxmin etdi

ki, katib onun ərəi ola bilər. Qız hələ də onu sevirdi və təhqiramiz sözlərinə görə ərini itirdiyi üçün çox peşiman idi.

Şahzadə qız oğlan paltarını geyinərək ərini dilini açmağa kömək etmək üçün yad ölkəyə üz tutdu. O, gəldiyi ölkənin kralının sarayına gedərək katibə yardım etmək məqsədilə həyatını riskə atdı. Ancaq xanımı gələndən sonra da katib oğlan bir kəlmə də olsun danışmadı.

Üç gün keçəndən sonra kral katibin dilini açmağı bacarmayan adamın boynunu vurdurmağa hazırlaşdı. Bu zaman katib gözlənilmədən ağızını açaraq dedi:

– Mən bir balıqçı oğluyam, pis bir balıqçıyam, dəyərsiz balıqçıyam.

Şahzadə qız ərini boynuna sarıldı. Onlar barışdılar və balıqçı oğlu ilə yenidən xoşbəxt cütlüyə çevrildilər.

SÖZ QILINDAN İTİDİR

Xalq hikməti ani əsəbin və düşünmədən danışmağın törətdiyi fəsadlar barədə insanları xəbərdar edir. Kralın qızı məsuliyyətsizcə ifadə etdiyi sözlərə görə ərini – balıqçı oğlunu geri qazanmaq üçün həyatını riskə atmalı olur.

HOLLANDIYA

XANIM STAVOREN

Frislandiya vilayətində yerləşən Zyoderze körfəzində Stavoren adlanan kiçik bir şəhər vardır. Əvvəllər bu şəhər heç də indiki kimi kiçik deyildi. Bura çox böyük, zəngin və çiçəklənən bir yer olmaqla yanaşı, həm də Avropanın ən vacib limanlarından biri idi. Əgər burada qəribə bir hadisə baş verməsəydi, hər şey elə bir zamanlar olduğu kimi də qalacaqdı.

Stavorendə çox zəngin tacirlər yaşayırdı. Onların arasında hamıdan zəngin olanı gənc bir dul qadın idi. Hamı onu Xanım Stavoren kimi tanıyırdı. Şəhərin yarısı ona aiddi. Hətta şəhər gəmilərinin tən yarısının sahibi də o idi.

Xanım Stavoren çox böyük, dəbdəbəli bir evdə yaşayırdı. O, qarşıladığı qonaqlara qızıl boşqablarda yemək qoyur, hamıdan üstün olduğunu göstərmək üçün əlindən gələni edirdi.

Bir dəfə o, şəhərin ən yaşlı və təcrübəli dənizçisini yanına çağıraraq dedi:

– Mən səni gəmilərimin kapitanı elan edirəm. Get dünyanın ən gözəl və dəyərlı şeyi nədirsə, onu tap, mənə gətir. Arzumu yerinə yetirməyin üçün sənə cəmi bir il verirəm.

Yaşlı dənizçi dünyanın ən dəyərlı şeyini gətirmək üçün Stavorendən yola düşdü.

Aylar keçdi, il dolandı.

Stavorenin bütün sakinləri kapitana verilmiş tapşırıqdan agah idilər. Onların arasında xəzinələr haqqında söhbət edir, dünyanın ən dəyərli şeyinin nə ola biləcəyini hər kəs götür-qoy edirdi. Belə müzakirələrə səbəb olmaq özündənrazı xanım Stavoreni çox məmnun edirdi.

– Kapitanım hədiyyə ilə geri dönəndə mənə necə də paxıllıq edəcəklər, – deyə o öz-özünə deyirdi.

Bir il sonra xanımın gəmiləri limanda göründü. Stavoren camaatı sahilə axışdı. Ən gözəl paltarını geyinmiş xanım sahilə gələndə hamı ona yol verdi.

İlk gəmi limana yan aldı və kapitan sahilə çıxdı. Məğrur xanım səbirsizliklə gəmilərinin ona gətirdiyi zəngin xəzinələri gözləyirdi. Şlyapasını əlinə almış kapitan xanıma yaxınlaşaraq dedi:

– Xanımım, arzuladığınızı gətirmişəm: dünyanın ən dəyərli şeyi sizindir!

– Kapitanım, o nədir elə? – xanım həyəcanını gizlətməyə çalışaraq soruşdu.

– Gəmi ilə sahillərdən sahillərə üzdüm, bir çox limanlara yan aldım, çoxlu ölkələr gör-

düm. Çox zəngin və mükəmməl şeylərə rast gəldim, ancaq heç biri ən gözəl və dəyərli deyildi. Demək olar, səbrim tükənmişdi ki, bir gün Şərq dənizindəki limanda yetişmiş buğda tarlası gördüm. Tarla üfüqlərə qədər uzanır, sanki qızıl dənizinə bənzəyirdi. Külək qızıl gövdələri yellədirdi. Bax o zaman mən əmin oldum ki, dünyanın ən dəyərli şeyini – çörəyimizi tapmışam. Əmr etdim ki, gəmiləri buğda ilə doldursunlar.

– Nə ilə? – Xanım qışqırdı.

– Buğda ilə, – kapitan cavab verdi. – Gəmiləriniz buğda ilə doludur.

– Buğda? Nə?! Buğda! Sən buğdamı dedin? – əsəbdən rəngi ağarmış xanım qışqırdı. – Sən mənə buğda gətirmisən. Buğda?! Sən səfehən, axmaq və səfeh! Elə buna görəmi dünya səyahətinə çıxmışdın?

– Bəli, xanımım, – kapitan sakitcə cavab verdi. – Buğdadan daha dəyərli və qiymətli nə ola bilər ki?! Gündəlik çörəyimiz olmasa, bütün dünyanın xəzinələri nəyə yarar? Dünyada heç bir şeyin buğda qədər dəyərli olmadığını anlamaq üçün bütün dünyanı dolaşdım. Biz ondan çörək əldə etməzdən əvvəl göylər buğdanı qızıla boyayır.

– Buğdanı atın! Hamısını suya tullayın! Bir arpa dənəciyi belə qalmasın! – deyə xanım qışqırdı.

– Nə? – kapitanın rəngi ağappaq ağardı.

– Buğdanı suya atın! Sən də, kapitan, bir daha mənim gözümə görünmə! Səni qovuram, bir də üzünü görmək istəmirəm!

Xanım arxasındakı izdiham içərisində dəhşətə gələn insanların necə deyindiyini eşitdi.

– Xanımım, – kapitan dedi. – Xahiş edirəm, bir daha düşünün. Bütün şəhəri dolandırmaq üçün gəmilərinizdə kifayət qədər buğda var. Onları yoxsullara verin, bəlkə, bir gün sizin də ehtiyacınız olar.

– Mənim? – xanım qışqırdı. – Mənim ehtiyacım olar? Buğdaya?!

Kapitan çıxıb getdi, dənizçilər buğdanı dənizə tökməyə başladılar.

Boz saçları olan zəif və yoxsul bir adam xanım Stavorenə yaxınlaşıb yüksək səslə dedi:

– Xanımım, ehtiyatlı olun, torpağın bəxş etdiyi hədiyyəni məhv etməyin bir cəzası var. Ehtiyatlı olun, xanımım. Dedikləriniz haqqında düşünün. Yeməyə heç nəyi olmayan çoxlu insan var. Siz özünüz də bir gün yoxsullaşa bilərsiniz.

Xanım Stavoren bərkdən güldü, barmağındakı yaqut qaşlı üzüyü çıxarıb dedi:

– Üzüyüm mənə geri qayıdar, amma mən yoxsullaşmaram. Dəniz heç vaxt bu üzüyü mənə geri verməz, deməli, mən heç bir zaman kasıb olmaram.

O, üzüyünü dənizin sularına tolazladı.

– Bütün buğdanı suya atın, – deyə qışqıran xanım Stavoren özünəməxsus şəkildə məğrur addımlarla limanı tərk etdi.

Bir neçə gün sonra xanım Stavoren şəhərin ən zəngin adamları üçün böyük ziyafət təşkil etdi. Onun evi ipəkdən paltar geyinmiş, qızıl və bahalı qaşlarla bəzənmiş zəngin qonaqlarla dolu idi. Onlar söhbətləşir, gülüşür, yeyib-içir, rəqs edirdilər.

Bir az sonra qulluqçu masanın üstünə böyük və dadlı bir balıq qoydu. Balığı düz xanımın qarşısına qoymuşdular və qonaqlar onun ətrafına toplaşmışdılar.

Xanım Stavoren balığı bıçaqla kəsməyə hazırlaşanda onun içində nəyinsə parıldadığını gördü. Qəfildən xanım Stavoren dəhşət içində donub – qaldı və rəngi ağappaq oldu. O, bir neçə gün əvvəl dənizə atdığı yaqut üzüyü

görmüşdü. Xanım Stavoren və qonaqları sü-
kut içində balığa tamaşa edirdilər.

Dəniz üzüyü qaytarmışdı.

Növbəti gün xanım Stavoren gəmiləri-
nin qasırğaya düşdüyünü eşitdi. Bu, onu qa-
rabaqara təqib edən uğursuzluqların baş-
lanğıcı idi.

Bir ilin içindəcə xanım Stavoren dilən-
çiyə çevrildi. Onun gözəl günləri geridə
qaldı. Dənizə atılmış buğda suyun dibində
kök atdı və qumun üzərini örtərək limanın
girişində qum təpələri yaratdı. Gəmilər artıq
limana daxil ola bilmədilər. Stavoren limanı
tənəzzülə uğradı, şəhərdəki bir çox tacir sa-
hib olduğu hər şeyi itirdi.

Bu gün Stavoren kiçik bir şəhərdir. Şəhə-
rin qarşısında, sahilə yaxın bir yerdə hələ də
qum təpəciklərini görmək olar. Bura "Xanı-
mın qumu" deyilir. Bu yerlər xanım Stavore-
nin dünyanın ən dəyərli şeyinə qarşı nifrəti-
ni xatırladan həmin o təpəciklərdir.

BUĞDA BƏRƏKƏTDİR

*Stavoren şəhərindən olan zəngin və
özündənrazı bir qadın haqqındakı bu xalq
nağlı dünyada ən dəyərli şey olan çörəyə
saygı göstərməyənlərin hansı aqibətlə üz-
ləşəcəkləri barədə xəbərdarlığı əks etdirir.*

POLŞA

KRAKOV ƏJDAHASI

Bir zamanlar Visla çayının sahilində ağac daxmalardan ibarət kiçik bir qəsəbə vardı. Bu qəsəbədə dinc insanlar yaşayırdı, əkin sahələrində çalışırdılar.

Kəndin yaxınlığında "Vavel təpəsi" adlanan bir yüksəklik vardı. O təpənin içində dərin bir mağara yerləşirdi. Onun girişini ot-alaq basmışdı. Heç kim mağaraya girməyə cürət etmirdi. Yaşlılar atalarının onlara mağarada yatmış əjdaha haqqında danışdıqlarını deyirdilər. Ona görə də yerli sakinlər arasında onu oymaq istəyən heç kim yox idi.

Kəndin gəncləri isə belə bir əjdahanın olmasına və babalarının danışdığı hekayələrə

inanmırdılar. Bir qrup oğlan mağaraya girmək və bu axmaq söhbətə son qoymaq niyyətində idi. Onlar əjdahaların keçmişdəki köhnə varlıqlar olduğunu düşünürdülər.

Günlərin bir günü bir dəstə gənc əlinə məşəl alıb mağaraya girdi. Onlar asta-asta dərinliklərə endilər. Birdən onların qarşısını üzəri pulla örtülü olan qaranlıq bir nəsnə kəsdi.

Ağır nəfəs alan bu varlığın dəhşətli səsi eşidildi.

Oğlanlar qaçıb uzaqlaşmağa çalışdılar, lakin əjdaha artıq oyanmış, nəre çəkməyə başlamışdı. O, ağzından od püskürürdü.

Gənclər mağaranın ağzına çatdılar və təpədən aşağıya doğru götürüldülər. Kifayət qədər uzaqlaşdıqdan sonra çönüb geri baxdılar və mağaranın ağzındakı əjdahanı gördülər. Əjdaha yuxudan ayılmışdı və çox qəzəbli görünürdü.

O gündən sonra Vavel təpəsinin ətəyindəki kəndin sakinlərinin dinc həyatı bitdi. Əjdaha hər gün kənddə peyda olur, yemək dalınca gəlirdi. Kəndlilər onu öldürməyə çalışsalar da, buna nail ola bilmirdilər. Əjdahanı öldürmək istəyən bir çox qəhrəman artıq həlak olmuşdu.

Kənddə Krakus və ya Krats adlı müdrik bir adam yaşayırdı. Onun peşəsi pinəçilik idi.

Bir gün o, kükürddən qatı bir qarışıq hazırladı və onu qoyunun dərisinə sürtdü. Sonra pinəçi qoyunu elə bir yerə apardı ki, əjdaha onu görə bilsin.

Əjdaha mağarasından çıxaraq qoyunu görüb nərildədi, təpədən aşağıya doğru enib onu uddu. Qoyun yeyən əjdaha bərk susadı və Visla çayına doğru enərək onun suyundan içməyə başladı.

İçdi, içdi, içdi... Amma nə qədər çox içsə də, yenə susuzluğu yatmadı. Əjdaha yavaş-yavaş şişməyə başladı. O dayana bilmir, durmadan içirdi. Sonra birdən bərk partlayış səsi eşidildi.

Partlayan əjdaha idi.

Camaatın sevincinin həddi-hüdudu yox idi. Hamı Krakusa minnətdarlıq edirdi. Bundan sonra Krakus yenidən azadlığına və xoşbəxtliyinə qovuşan kəndin rəhbəri oldu. Onun tapşırığı ilə kənd camaatı Vavel təpəsində, əjdahanın mağarasının qarşısında istehkam inşa etdi. Ölkə Krakusun hakimiyyəti altında çiçəkləndi, təpənin ətrafında şəhər salındı və onun şərəfinə Krakov adlandırıldı.

Krakus öləndə xalq onun üçün təntənəli bir dəfn mərasimi təşkil etdi və məzarının üzərində kurqan tikdi. İnsanlar öz əlləri ilə kurqan üçün torpaq daşdılar. Bu ritual əsrlərlə davam edərək Krakov əjdahasını öldürən şəxsin xatirə kompleksinə çevrildi.

Həmin kurqanı bu yerlərdə bu gün də görmək olar.

ƏCDADLAR YOL GÖSTƏRİR

Xalqı qoruyan qəhrəmanlar onun sevimlisinə çevrilirlər. Xalq nağıllarında onlar əbədi şöhrətə layiq görülürlər. Krakov şəhəri də Krakusa əbədi xatirə kompleksi ucaldıb.

PORTUQALIYA

BARSELUŞ XORUZU

Barseluş şəhərində yaşayan zəngin bir zadəgan günlərin bir günü bayram təşkil edərək çoxlu qonaq dəvət etmişdi.

Qonaqlara gümüş qablarda və kassalarda ləzzətli yeməklər verilirdi. Ancaq necə oldusa, şadyanlıqdan sonra bəzi gümüş boşqablar yoxa çıxdı.

Bəs, görəsən, onları kim oğurlamışdı?

Bu hadisədən bütün şəhər hiddətlənmiş, oğrunu tapmaq üçün ayağa qalxmışdı.

Hamı naməlum ispan zəvvarından şübhələnirdi, ancaq adam israrla məsum olduğunu söyləyirdi. Bayram vaxtı o, sadəcə, Barseluşdan keçərək Komposteladakı Santyaqo

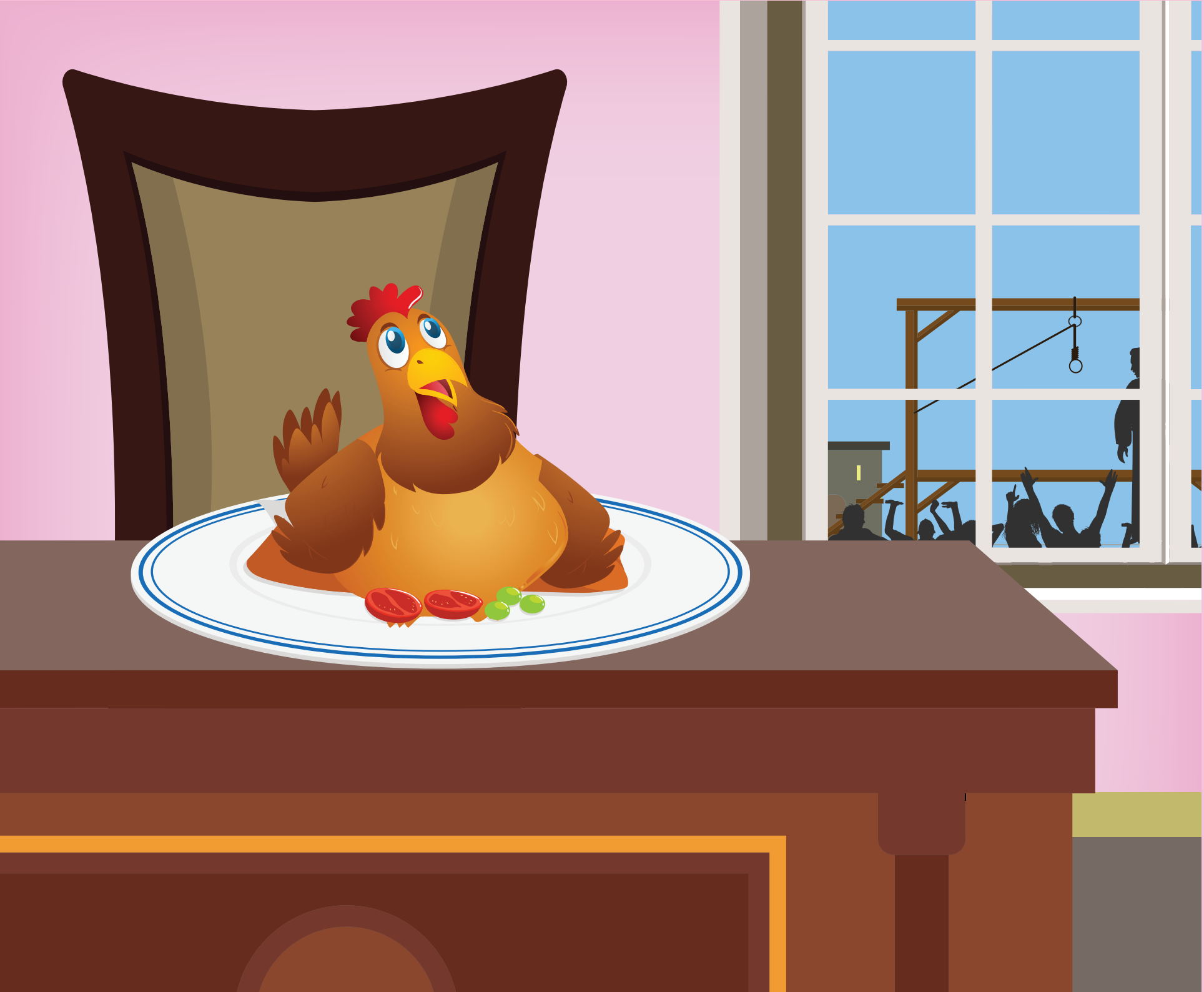
şəhərinə gedirmiş. Bununla belə, günahkar olduğunu göstərən təfərrüatlar nəzərə alınaraq ispan zəvvar məhkəməyə çıxarıldı. Ona ölüm hökmü kəsildi.

İspan günahsız olduğunu desə də, bunu sübut edə bilmədi. Onu həbs etsələr də, o dayanmadan qışqıraraq məsum olduğunu iddia etdi. Buna görə də ispanı yenidən məhkəməyə çıxardılar.

Məhkəmədən bir az əvvəl hakim dostları ilə nahar edirdi. Masanın üstündə qızardılmış xoruz da var idi.

Bunu görən ispan yenə də günahsız olduğunu söylədi. Amma hakim dedi:

– Sənin üçün edə biləcəyim heç nə yoxdur.
Bu sözləri deyərək o, yenə də yeməyinə
davam etdi.

Ümitsiz vəziyyətə düşən ispan üzünü inan-
dığı müqəddəslərə tutub hayqırdı:

– Ey müqəddəslər! Mənim günahsız oldu-
ğumu siz bilirsiniz! Mənə kömək edin! Əgər
həqiqətən də, mən günahsızamsa, qoy bu xo-
ruz banlasın!

İspan səyyah barmağı ilə masanın üstün-
dəki qızardılmış xoruza işarə etdi. Hakim və
masadakı dostları bərkdən gülüşdülər. Onlar
burada yeyib-içməyə davam edərkən ispanı
yenidən həbsxanaya geri qaytardılar.

Ancaq ispanın sözü hakimi tutmuşdu. O qə-
rar vermişdi ki, xoruza toxunulmasın.

Adamı asmağın vaxtı gəlib çatanda hakim
öz evində idi. Birdən hamını heyrləndirən
bir hadisə baş verdi. Qızardılmış xoruz ban-
lamağa başladı. Hakim və dostları ispanı dar
ağacından xilas etmək üçün tələsdilər.

Onlar vaxtında yetişə bildilər. İspan azad
edildi və Barseluşu tərk etdi.

Deyilənə görə, bir neçə il sonra həmin
adam Barseluşa qayıdaraq müqəddəslərə

təşəkkür etmək üçün kiçik bir abidə ucaldı.
Bu abidəni o yerlərdə bu gün də görmək
olar.

HAKİM ƏDALƏTİ TƏMİN ETMƏK ÜÇÜN HƏR İKİ TƏRƏFİ DİNLƏMƏLİDİR

*Günahsız olsa da, ittiham edilmiş
şəxslər bütün dünyada ədalət adına bir
faciədir. Bu xalq nağılı da həyatdakı
ədalətsizliyi işıqlandırır. Barseluş xoru-
zu haqqındakı məşhur portuqal nağı-
lında ədalət möcüzə sayəsində bərqərar
olur. Komposteladakı Santyaqo şəhə-
rində Müqəddəs Yaqub üçün zəvvarlığa
gedən adama ölüm hökmü verilir, lakin
Müqəddəs Yaqub özü onun günahsızlığı-
nı sübut edir.*

RUMİNİYA

NİYƏ LEYLƏYİN QUYRUĞU YOXDUR?

Bir zamanlar Floria adlı qəhrəman leyləklər kralına yardım etmişdi. Kral təşəkkür etmək üçün Floriaya lələyini vermiş, dara düşəndə onu köməyə çağırmasını söyləmişdi.

Günlərin bir günü Floria təhlükəli bir vəziyyətə düşür. O, leyləyin hədiyyəsini xatırlayır və lələyi əlində tutaraq yelləməyə başlayır. Leylək dərhal onun qarşısında peyda olaraq soruşur:

- Sənin üçün nə edə bilərəm?
- Kral mənə əmr edib ki, onun üçün dirilik suyu və ölüm suyu gətirim, – Floria deyir.

– Əgər bu mümkündürsə, sənin üçün mütləq yerinə yetirəcəyəm, – leylək vəd verir.

Öz sarayına qayıdan leyləklər kralı bütün leyləkləri ətrafına toplayaraq onlardan dirilik suyu və ölüm suyu çeşmələrinin olduğu bir dağı görüb-görmədiklərini soruşur və bu barədə məlumat istəyir.

Leyləklər bir-birinə baxır. Onlardan heç biri dirilik suyu, yaxud ölüm suyu haqqında nə eşitmiş, nə də onu görmüşdülər.

Nəhayət, bir ayağı axsaq, bir gözü kor olan bir leylək irəli çıxaraq deyir:

– Zati-aliləri, mən orada olmuşam, dağların bir-biri ilə üz-üzə gəldiyi yerdədir, kor olan gözüm ilə axsaq ayağım buna şahiddir.

Leyləklər kralı üzünü gənc və güclü ley-ləklərə tutub deyir:

– Aranızda riskə gedərək həmin dağa gedib su gətirməyi gözə alan biri varmı?

Leyləklər arasına sükut çökür. Axırda axsaq leylək krala deyir:

– Kral həzrətləri, sizin xatirinizə həyatımı yenidən təhlükəyə ataraq ora gedərəm.

Kral onu süzüb cavab verir:

– Həqiqətən, inanırsan ki, sənin kimi əlil və yarımcan biri mənim göstərişimi yerinə yetirə bilər?

– Mən, ən azından, cəhd edərəm, – əlil leylək cavab verir və sözlərinə əlavə edir: – Amma bunun üçün qanadlarıma yeməyimə yetəcək qədər ət, ayaqlarıma iki şüşə su bağlamalısınız.

Kral çox mütəəssir olur və leyləyin istədiklərini edir. Səyahət üçün leyləyin qanadlarına ət, ayaqlarına isə iki şüşə su bağlayırlar.

– Uğurlar! – deyə kral leyləyə yaxşı yol arzulayır. Axsaq leylək qanadlanaraq gözdən itir.

Uzun səyahətdən sonra leylək uzaqda hündür dağlar görür. O dağlar hər dəfə bir-birinə toxunanda dəhşətli səs-küy qopur, yer silkələnir.

Dağlar bir-birinə yenidən toxunmazdan əvvəl geri çəkiləndə leylək özünü dərinliklərə vuraraq su götürür.

Birdən dağın qoynundan çıxaraq uçub ona yaxınlaşan bir qaranquş görür. Qaranquş leyləyə deyir:

– Bir addım da atma daha. Mən bu dağların mühafizəçi ruhuyam, onların yanından keçmək talesizliyi ilə üzləşən hər bir canlı varlığı qorumaq borcumdur.

– Sağ qalmaq üçün mən nə etməliyəm? – deyə leylək soruşur.

– Gecə yarısındanək gözləməlisən, dağlar yarım saatlıq fasilə edəcəklər. Onda mümkün qədər yüksəyə havalanarsan və düz dağların arasına enərsən. Sonra şüşələri su ilə doldurub sürətlə havaya qalxarsan. Amma bu zaman çalış, dağların səthinə toxunma.

Leylək qaranquşun dediyi kimi də edir. O, şüşələri su ilə doldurub havaya qalxır. Ancaq, necə olursa, dağların zirvəsinə çatanda

kiçik bir daşa toxunur. İki dağ dərhal hiddətlənərək onun qarşısında bağlanır. Ancaq onlar leyləyin yalnız quyruğunu tuta bilirlər. Leylək xilas olmaq üçün bütün gücünü səfərbər edir və nəhayət, dağların əlindən qurtula bilir.

Leylək özünü kralın sarayına çatdırır. Bütün leyləklər kralın qarşısında toplaşaraq axsaq və kor leyləyin başına gələnləri öyrənmək istəyir. Onlar leyləyin quyruğunun yerində olmadığını görüb gülməyə başlayırlar. Ancaq kral sadıq elçisinin göstərdiyi şücaətdən son dərəcə məmnun qalır. O, üzünü digər leyləklərə tutaraq qəzəblə deyir:

– Siz onu niyə dolayırsınız? Arxanıza baxın və quyruğunuzun harada olduğunu görün. Siz quyruğunuzu mənim sadıq elçim kimi ləyaqətli şəkildə itirməmişiniz.

Leyləklər arxalarına baxırlar. Onların heç birinin quyruğu yerində yox idi.

Məhz bu səbəbə görə hazırda leyləklərin quyruğu yoxdur.

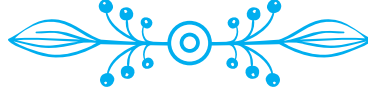
NƏ ƏKƏRSƏN, ONU DA BİÇƏRSƏN

Leyləklərin quyruğunun qısa olmasının səbəbi haqqındakı rumın xalq nağılı bir inanc nümunəsidir. O, yaşlılara hörmət, sədaqət və cəsarət hissələrini tərənüm edir. Əgər cəsurlara hörmət etməsən, cəzalandırılırsan. Yaxşılıq yaxşılıqla, yamanlıq yamanlıqla cavablandırılır. Qəhrəman Floria leyləklər kralına yardım etdi və kral bu yaxşılığın əvəzini ödədi. Ancaq gənc leyləklər qoca leyləyi dolayanda özləri quyruqsuz qaldılar.

SLOVAKİYA

QIJI TOXUMU

Kubo adlı çoban bir yay gecəsində qoyunlarından birini itirmişdi. O, hər yeri ələk-vələk etdi, lakin onu tapa bilmədi. Artıq qaranlıq düşmüş, yağış yağmağa başlamış, külək qalxmışdı. Lakin heç yerdə qoyunu "gördüm" deyən olmadı.

Birdən Kubo gözlərinin önündə nəyinsə parıldadığını gördü. Bu işıltı şimşək kimi parlaq idi.

Kubo dayandı və qarşısındakının çoxlu qızıl-gümüş olduğunu gördü. O, heyrətindən bir anlıq tərənə bilmədi, sonra tərədən aşıya doğru götürülərək çoban düşərgəsindəki dostlarını çağırmağa getdi.

– Uşaqlar, uşaqlar, – deyə o qışqırdı. – Daha yoxsulluğun dərđini çəkməyin. O qədər qızıl tapmışam ki, bir həftəyə bura daşayıb qurtara bilməyəcəyik. Dolçaları götürün və ardımca gəlin.

Kubonun dostları olan çobanlar əvvəlcə onun sözlərinə şübhə ilə yanaşdılar, lakin sonra dolçalarını götürüb meşədəki bu ecazkar yerə yollandılar.

– Yavaş olun, – qoca Kubo onlara səsləndi. – Bir az gözləyin, başmaqlarımı dəyişim. Ayağımdakılar yaş və sürüşkəndir.

Çobanlar səbirsizliklə qocanı gözlədilər ki, ayaqqabılarını dəyişsin. Sonra onlar birlikdə

qaçmağa başladılar. Kubo irəlidə qaçır, dostları onu təqib edirdilər.

Onlar təngnəfəs halda Kubonun tərif etdiyi Möcüzəli yerə gəlib çıxdılar. Amma burada heç nə görmədilər. Ətrafda bir şey yox idi.

Kubo aşağı-yuxarı hərəkət etdi, sağa-sola baxdı. O, yolu çox yaxşı tanıyır, qızıl xəzinəsini harada gördüyünü dəqiq xatırlayırdı. Ancaq burada qızılın heç izi-tozu da yox idi.

Çobanlar bir-birinə baxdılar. Onlar Kubonu çox yaxşı tanıyırdılar və onun yalançı olmadığını bilirdilər. Kubonun məyus olduğunu görüb ona heç nə demədilər. Bir kəlmə belə kəsmədən hamı düşərgəyə qayıtdı.

Kubo gecəni yata bilmədi. O, nə olduğunu başa düşmək istəyirdi. Xəzinə hara qeyb olmuşdu axı?

Səhər o, xəzinəni gördüyü yerə qayıtmağa qərar verdi. Həmin yeri bir daha görmək istəyirdi.

Kubo başmaqlarını gecə sobanın üstünə qoymuşdu. Onların içində nəşə var idi!

Qıjı toxumu! İndi o, hər şeyi başa düşdü.

Ötən gecə yayın tən ortası idi. O, itən qoyununu axtaranda gecə yarısı tamam olmuşdu.

Gecənin ortasında qıjı toxumu necəsə onun başmaqlarına girmişdi.

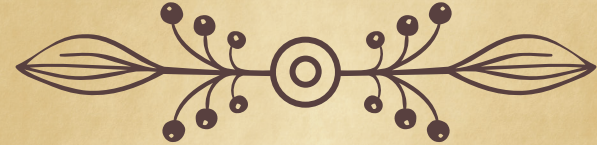
"Gör nə qədər də axmağam. Niyə ötən gecə başmaqları ayağımdan çıxardım ki?"

Artıq çox gec idi. Qıjı toxumu qurumuş, onun Möcüzəli qüvvəsi itmişdi.

HƏR PARILDAYAN QIZIL DEYİL

Müəmmalı yay gecəsinin sirləri bütün Avropa nağıllarında var. Avropa xalqları öz ənənələrindən bilirlər ki, yayın tən ortasında gecə xəzinə tapmaq, heyvanların nə danışdıqlarını başa düşmək, gələcəyi görmək, gözəgörünməz olmaq mümkündür. Keçmişdə taleylü bu gecədə qüdrətli Günəş özünün ən əzəmətli vaxtında olarkən qərribə şeylər baş verərdi. Vaxtaşırı xəzinələr parlayardı, ancaq onların hamısı heç də qızıl olmazdı.

İSPANİYA

ŞAHZADƏ VƏ AĞ HAÇAQULAQ

Bir tacir şəhərin küçələrində gəzirdi. Onun əlində ağac fidanları ilə dolu bir səbət vardı. “Qayğı çiçəkləri üçün bu fidanları alın! Fidanları alın!” – deyə o, müştəriləri səsləyirdi.

Camaat ona gülürdü. Qayğı kimin nəyinə lazım idi axı?

Tacir fidanları təklif edə-edə gəlib kral sarayına çıxdı. O, buradan keçəndə şahzadə qız pəncərənin qarşısında dayanmışdı. O, bir az fidan aldı və saray bağbanına əkdirdi. Tezliklə bu fidanlar gözəl çiçəklər açdı. Şahzadə qız onların arasında gəzməkdən zövq alırdı.

Bir gün qəribə bir hadisə baş verdi. Şahzadə qız öz güllərindən zövq alarkən güllükdə sevimli ağ bir haçaqulaq tapdı. Haçaqulaq ona yaxınlaşaraq şahzadənin qucağına atıldı. Şahzadə çox sevinmişdi, haçaqulaqla birlikdə bağçada gəzirdi.

O, xoşbəxt idi. Lakin şahzadə qəsərə girən kimi haçaqulaq qaçıb getdi.

Növbəti gün bu hadisə yenidən təkrarlandı. Haçaqulaq yenə də güllərin arasında gizləndi, şahzadəyə onu tutmasına icazə verdi, onunla bağçada gəzdi, sonra şahzadə qəsərə girmək istəyəndə yenə də gözdən itdi.

Üçüncü gün haçaqulaq peyda olmadı, şahzadə və dostları əbəs yerə onu xeyli axtardılar. Həmin gecə şahzadənin gözünə yuxu getmədi, o, haçaqulağı düşünüb durdu. Günlər keçdi, şahzadə haçaqulağı gözləməyə davam etdi. Ancaq haçaqulaq gəlmirdi ki, gəlmirdi.

Şahzadə qız özünü o qədər bədbəxt hiss edirdi ki, xəstəliyə tutuldu. Həkimlər onu müalicə etmək üçün yatağı ətrafında yığışdılar, lakin heç biri buna müvəffəq olmadı.

O vaxtlar həmin torpaqlarda iki yaşlı və yoxsul qadın yaşayırdı. Bədbəxt şahzadənin qəribə xəstəliyi haqqında məlumat alanda onlardan biri kral sarayına gələrək şahzadəyə yaxşı əhvalatlar danışmaqla onu daha xoşbəxt etməyə çalışmağa qərar verdi.

Yaşlı qadın öz evini tərk etdi və kral sarayına yollandı. Bu, yoxsul yaşlı qadın üçün uzun və yorucu bir yol idi. O, tez-tez dincəlmək üçün dayanırdı.

Möhkəm yorulan qadın böyük bir ağacın altında kölgə tapıb oradakı daşın üstündə oturdu. Birdən onun ayaqları altında yer aralandı və qarşısında belində səbət olan bir eşşək peyda oldu.

Yaşlı qadın səbətə toxunan zaman onlar eşşəklə birlikdə dərhal qaranlıqda yox oldular.

Bir müddət qaranlıqdan sonra yenidən günəşli bir çəmənliyə çıxdılar. Orada gözəl bir qəsir vardı.

Yaşlı qadın qəsirə girdi. Orada heç kim yox idi, ancaq sanki hansısa bayrama hazırlayırdılar. Ləzzətli yeməklərlə dolu masalar gözə dəyirdi.

Yaşlı qadın bir masanın arxasında əyləşib yeməyə başladı. Sonra o, yaxınlıqdakı otağa girdi, burada yumşaq bir yataq onu gözləyirdi.

Növbəti səhər yuxudan ayılıanda qadın sevimli ağ bir haçaqulağın bağçada gəzişdiyini gördü. Haçaqulaq su ilə dolu böyük bir qabın içinə girdi. Dərhal sonra bəyaz geyinmiş yaraşlıq gənc şahzadəyə çevrilib sudan çıxdı. O, aynaya tərəf gələrək oxumağa başladı:

– Ayna, ayna, sehrlı ayna, mənə ağ haçaqulağın dərini çəkən gözəl bir qız göstər.

Bir az sonra yaraşlıq şahzadə qaba tərəf qayıdaraq onun içinə girdi və yenidən ağ haçaqulaq kimi geri tullandı. O, qəsirdən qaçdı.

Yaşlı qadın gözünü çəmənlikdə qaçan haçaqulağa zilləmişdi. Eşşək isə hələ də onu gözləyirdi.

Qarı eşşəyin palanındakı səbətə toxundu və bir göz qırpımındaca böyük ağacın altındakı daşın üstünə qayıtdı.

Eşşək bir gün əvvəl onu bu yerdən götürüb möcüzələr ölkəsinə aparmışdı.

Yaşlı qadın kral sarayına doğru yoluna davam etdi. O, qəsrin qapılarına çatdı və mühafizəçiyə dedi ki, şahzadə üçün mütaliə etməyə gəlib. Mühafizəçi onu şahzadənin yanına apardı.

Yaşlı qadın şahzadənin yatağının kənarında oturdu və ona qəsrə gedən yolda başına gələnləri danışmağa başladı. Yaşlı qadın ağ haçaqulağın adını çəkəndə şahzadə yatağından dik atıldı və dedi:

– Ağ haçaqulaq, ağ haçaqulaq.... Xahiş edirəm, mənə ağ haçaqulaq haqqında hər şeyi danışın, tez danışın.

Qarı qıza ağ haçaqulağın necə su qabının içinə tullandığını və yaraşlıq şahzadə kimi geri döndüyünü danışdı.

– Mən sizinlə ora gedəcəyəm, sizinlə gedəcəyəm, – deyə sağlamlığına qovuşmuş şahzadə yerindən qalxmazdan öncə boğularaq dedi.

Növbəti gün qarı şahzadə və onun yaxın rəfiqələrindən birini özü ilə götürüb böyük ağacın altındakı daşın yanına apardı. Bir az sonra eşşək görüldü. Onun belində yenə də səbət vardı.

Qarı, şahzadə və rəfiqəsi eşşəyə toxundular və bir anlıq özlərini günəşli çəmənlikdə, sehrlı qəsrin qarşısında gördülər. Əvvəl olduğu kimi, qəsrə yenə də heç kim yox idi.

Onlar bütün otaqları gəzdilər. Gəlib çıxdıqları sonuncu otaqdakı yataqda bir gənc uzanmışdı. O, hərəkətsiz idi, üzü ağappaq olmuşdu, lakin şahzadə qız özü ilə gətirdiyi gülü onun yatağına qoyan kimi gənc adam hərəkətləndi.

Bu haçaqulaq şahzadənin özü idi.

– Təşəkkür edirəm! – o dedi. – Sənin bəxş etdiyən gül, nəzakətin və gözəl qəlbin məni tilsimdən azad etdi. Mənim qəsrim və ölkəm artıq xilas edildi.

Şahzadələr birlikdə xoşbəxt oldular. Onlar qəsrə gəzməyə çıxdılar. Bura öz işi ilə məşğul olan qulluqçularla dolu idi.

– Qəsrə nə baş verir? – şahzadə qız soruşdu. – Niyə bu adamlar bu qədər məşğuldurlar?

– Onlar bizim toyumuza hazırlaşırlar, –
şahzadə cavab verdi.

Gözəl şahzadə vaxtilə qayğı güllərini aldığına çox şad idi. O, bundan sonra gənc şahzadə qızla öz qəsrində xoşbəxt yaşadı. Mehriban yaşlı qadın da onlarla birlikdə qaldı. Onların hər ikisi bu qadına minnətdar idilər, çünki onun sayəsində xoşbəxtliklərinə qovuşmuşdular.

YAXŞILIĞIN MÜKAFATI YAXŞILIQDIR

Yaxşılıq yaxşılıqla mükafatlandırılır. Bu xalq hikməti real həyatda heç də həmişə öz əksini tapmır. Lakin yaxşılığa olan inancımız pis təcrübələrə rəğmən sarsılmamalıdır. Hər bir nağılın maarifləndirici funksiyası var. İspan xalq nağlında şahzadə qız gülləri və heyvanları sevir. Yaşlı qadın qəmgin şahzadəyə kömək etmək üçün uzun və məşəqqətli yolçuluğa çıxır. Onların gözəl qəlbləri şahzadəni haçaqu-lağa çevirmiş Şeytani tilsimi sındırmağa nail olur.

İSVEÇ

KRAL VƏ DƏYİRMANÇININ QULLUQÇUSU

Biri vardı, biri yoxdu, zəngin bir dəyirmançı vardı. Pul onu məğrur və özündənrazı biri etmişdi. Yaxın 15 mil ərazidə onun kimi lovğa birinə rast gəlmək mümkün olmazdı. O, böyük evinin qarşısında belə bir lövhə asdırmışdı: "Mən dəyirmançı Benqtəm və heç nə vecimə deyil".

Bir dəfə kral yaxınlıqdan keçirdi. O, lövhəni oxuyan kimi qışqırdı: "Dəyirmançı Benqt, çıx bayıra!"

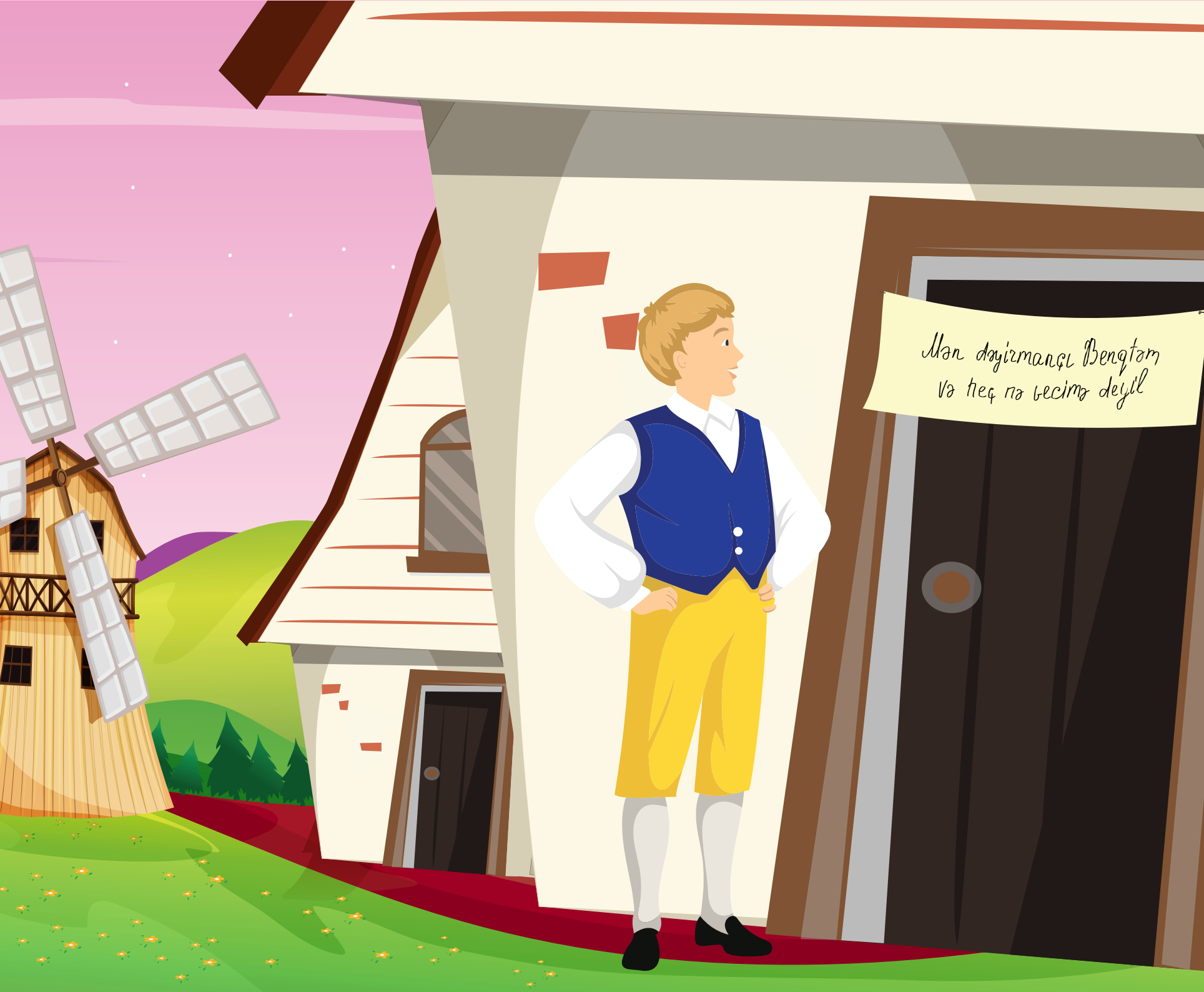
Özündənrazı dəyirmançı düşündü ki, bu kimsə kəndlilərdən biridir və onu buğdasını üyütmək üçün səsləyir.

– Yatmağa çalışdığım bir vaxtda kim idi məni oyatmağa cürət edən? – deyə o qışqırdı.

Kral əsəbiləşdi, dəyirmançıya dedi ki, indi narahat olmağın əsl vaxtıdır. Növbəti gün o, qəsre gələrək üç sualı cavablandırılmalı olacaq. Cavab verə bilməsə, başı bərk ağrıyacaq.

Dəyirmançı narahat oldu. O bilirdi ki, ağıllı deyil, ona görə də otağında gəzişərək nə edəcəyini düşünmək əvəzinə zarımağa başladı.

Onun dəyirməndə işləyən Pelle adlı qulluqçusu vardı. O, çox danışmadığı üçün çoxları maymaq olduğunu düşünürdü. Amma yanılırdılar, çünki o, kifayət qədər ağıllı biri idi.

Mən dəyirmançı Bənqəm
və heç nə bacım deyil

Benqt gələndə o, dəyirməndə idi.

– Nə bədbəxt adamam. İndi mən nə edə-cəyəm? – deyə Benqt onu görəndə zarıldama-ğa başladı.

– Nə olub? – Pelle soruşdu. Dəyirmançı ona hər şeyi danışdı.

– Elə bu? İstəsəniz, yerinizə saraya mən gedə bilərəm. Kral heç birimizi görməyib, ona görə də rahatlıqla sizi əvəz edəyəm.

Dəyirmançı böyük bir yükün çiyinlərindən götürüldüyünü hiss etdi və kralın suallarına düz cavab verəcəyi təqdirdə qulluqçuya xeyli miqdarda pul vəd etdi.

Növbəti gün Pelle taxtında oturmuş kralın hüzuruna çıxdı. Qarşısındakının dəyirmançı olduğunu düşünən kral onu utandırmaq istəyərək öyrədilmiş adamlarından birinə onunla latınca danışmağı əmr etdi. Bir söz belə anlamamasına baxmayaraq, Pelle cavab verdi:

– Dəyirman-um, buğda-num, yer-um, un-um.

Öyrədilmiş adam kimi kralın qarşısında baş əydi.

Kral onun cavabını bəyəndi.

“Yaxşı, ancaq hələ üç sualıma da cavab verməlisən. Birinci sual: göy üzündə neçə ulduz var?”

“Yeddi milyon, üç yüz min, dörd yüz üç. Mənə inanmırsınızsa, alimlərinizdən birinə onları saymağı əmr edin”, – deyə qulluqçu cavab verdi.

“Düşündüyüm qədər də axmaq deyil”, – kral özü-özünə dedi.

“Krallıqdakı hansı qadının daha çox uşağı var?” – deyə kral qulluqçudan soruşdu.

Pelle cavab verdi: “Kraliçanın. O, bütün bölgə əhalisinin atasıdır”.

Oradakıların hamısı düşündü ki, cavab yaxşı alınıb.

Sonra kral dedi: “Üçüncü sual... Düzgün cavab ver, yoxsa başın bərk ağrıyacaq. İndi nə barədə düşünürəm?”

“Düşünürsünüz ki, mən Benqtəm, amma yanılırsınız, mən onun qulluqçusu Pelleyəm”.

Saraydakılar qəhqəhə çəkdi. Kral gül-məyi dayandıрмаğı əmr edib dedi: “Bizi əyləndirdiyin üçün sənə bir xahişini yerinə yetirəcəyəm”.

“Mənim ağam sarayın yolunu bilmədiyi üçün onun bura gəlməsinə gərək qalmamasını istərdim”.

Qulluqçusunun sadə xahişi kralın o qədər xoşuna gəldi ki, ona bir küp qızıl verdi.

Pelle zəngin adam oldu, dəyirmançı Benq-tin qızı ilə evlənərək məsud həyat sürdü.

ÖZÜNDƏNRAZI ADAM QƏDƏR BOŞ BİRİ YOXDUR

Avropa xalq nağıllarının mövzusu özündənrazılıq və lovğalıq kimi məsələləri də əhatə edir. Əhvalatların qəhrəmanları sadə insanlardır. Bu isveç xalq nağılında dəyirmançının şəyirdi onun özündənrazi, zəngin ağasından daha ağıllıdır.

İÇİNDƏKİLƏR

 SLOVENİYA. Altunbuynuz 5	 İRLANDİYA. Sarı güllər bağı..... 71
 AVSTRİYA. Balaca ağ dayça..... 9	 İTALİYA. Ağıllı kəndli 75
 BELÇİKA. Şeytanın Amelgemdəki anbarı..... 15	 LATVİYA. Xəzinə 79
 BOLQARİSTAN. Zirək Petr və zəngin adam 19	 LİTVA. Həftəyə bərabər gün..... 83
 XORVATİYA. Kral və kəndli 23	 LÜKSEMBURQ. Sirli Melüzina: Lüksemburq pərisi .87
 KİPR. Kalomira 27	 MALTA. Balıqçı oğlu 91
 ÇEXİYA. Çex xalqının əcdadı Çex haqqında..... 33	 HOLLANDİYA. Xanım Stavoren 95
 DANİMARKA. Möcüzəli alma ağacı 35	 POLŞA. Krakov əjdahası 101
 ESTONİYA. Qoca və Şeytan 41	 PORTUQALIYA. Barseluş xoruzu 105
 FİNLANDİYA. Kral və Aslan..... 45	 RUMİNİYA. Niyə leyləyin quyruğu yoxdur?..... 109
 FRANSA. Su ruhu və gözəl Janet..... 49	 SLOVAKİYA. Qıji toxumu..... 115
 ALMANİYA. Yatmış gözəl..... 55	 İSPANİYA. Şahzadə və ağ haçaqulaq 119
 YUNANİSTAN. Avropa adını necə aldı..... 59	 İSVEÇ. Kral və dəyirmançının qulluqçusu 125
 MACARİSTAN. Balıqçı Co..... 63	

www.eastwest.az
www.fb.com/eastwest.az
info@eastwest.az

Buraxılışa məsul: Rafiq Kazimov
Dizayner: Nurlan Nəhmətov
Səhifələyici: Bəxtiyar Ələkbərov
Redaktorlar: Aida Quliyeva
Qurban Nuriyev
Korrektor: Elsevər Muradov
Texniki redaktor: Sevinc Yusifova
Baş redaktor: Nərgiz Cabbarlı
Texniki direktor: Xəqani Fərzaliev
Nəşriyyat direktoru: Sevil İsmayılova

Çapa imzalanmışdır: 24.05.2021. Format: 54x84 ¹/₈.
Ofset çapı. Fiziki çap vərəqi 16.5. Sifariş 21057. Tiraj 500

ŞƏRQ-QƏRB

“Şərq-Qərb” ASC-nin mətbəəsində çap olunmuşdur.
AZ1123, Bakı, Aşıq Ələsgər küçəsi, 17.
Tel.: (+99412) 374 83 43
(+99412) 374 73 84